

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Första Kammaren. N:o 53.

Onsdagen den 13 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 6 i denna månad.

Anmäldes och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

n:o 90, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition om anslag för Sveriges deltagande i världsutställningen i St: Louis år 1904, dels ock två i samma ämne väckta motioner;

n:o 91, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändring af vissa i kungl. kungörelsen den 10 november 1882 meddelade bestämmelser beträffande förvaltningen af kronans jordbruksdomäner samt en i ämnet väckt motion;

n:o 92, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående förvärfvande åt statsverket af Trollhätte nya kanalbolags fasta egendom m. m.;

n:o 93, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående eftergift å arrendeafgifterna för arrendeåret 1902—1903 för utarrenderade kronoegendomar inom vissa län, dels ock väckt motion i anledning af berörda proposition;

n:o 94, i anledning af väckt motion angående lösen för byggnader, som afhysts från det för statens järnvägar aftagna området i Malmberget; och

n:o 95, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående försäljning af viss del af kronodomänen $\frac{1}{3}$ mantal Mjölby n:o 15 Södergården i Östergötlands län;

tredje särskilda utskottets memorial, n:o 7, angående aflöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 23, med anledning af Andra Kammarens beslut i fråga om skrifvelse till Konungen angående kristendomsundervisningen i folkskolorna.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 87—89.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 9 och 11 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 11, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr talmannen tillkännagaf, att enligt mellan talmännen träffad öfverenskommelse omröstning jämlikt § 65 riksdagsordningen komme att anställas vid kamrarnes sammanträden måndagen den 18 innevarande maj.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 9 och 11 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 54, angående tillverkning och beskattning af maltdrycker.

Herr Almström: Hemställes, att bevillningsutskottets betänkande n:o 54 måtte företagas till afgörande på det sätt, att först föredrages 2 § i utskottets förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker, därefter 1 § samt vidare öfriga delar af förslaget i den ordning, hvori de i utskottets betänkande förekomma, och att sist företages utskottets hemställan i punkterna 1—4:

att af den föreslagna förordningens text ej uppläses annat än de delar, beträffande hvilka uppläsning begäres,

att vid behandlingen af 2 § öfverläggningen må omfatta förslaget i dess helhet,

att, för den händelse förslaget skulle komma att i vissa delar af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet lämnas öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de bestämmelser, hvilka blifvit med eller utan ändring af den ena eller andra kammaren godkända, föreslå sådana jämkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunna föranledas, samt,

att, i afseende å paragrafernas nummerbeteckning utskottet må äga vidtaga de ändringar, som kunna föranledas af kamrarnes beslut.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Utskottets förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker.

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af maltdrycker.
(Forts.)

§ 2.

Herr Almström: Att så många olika meningar yppat sig i afseende å detta betänkande, i synnerhet bland ledamöter från Första Kammaren, torde till största delen bero därpå, att vid ärendets fördragning i utskottet, emot hvad vanligt är, det beslöts att genast definitivt behandla de olika punkterna. Man band sig därigenom omedvetet vid en och annan princip, som man sedermera hade svårt att frångå, och därför har icke någon sammanjämkning kunnat ske. Af de här föreliggande förslagen representerar utskottets förslag närmast Kungl. Maj:ts med några få ändringar; den af herrar Weinberg, Walin och Petri afgifna reservationen är herr Lyckholms förslag, likaledes med några smärre förändringar. Dessutom hafva äfven herrar Tillberg och Lindblad reserverat sig med anslutning till herr Lyckholms motion, men med ett tillägg rörande skattefrihet vid tillverkning af svagdricka intill en viss kvantitet. Herr Östberg har reserverat sig i fråga om skattesatsen, och herr Brolin har kommit med ett eget förslag, som upptager olika skattesatser och skiljer sig från öfriga reservanter. Slutligen har herr Trapp föreslagit ett tillägg, som återfinnes i § 53.

Emot Kungl. Maj:ts, d. v. s. utskottets förslag, synes mig, att man med fullt berättigande kan göra den anmärkningen, att genom antagande af här föreslagna skattesatser kommer man ovillkorligen att bringa en stor del af de många bryggerier, som nu tillverka både öl och svagdricka, i en ställning, som för dem blefve högst vanskligh. De komma antingen att tvingas att öfvergå till den ena eller andra tillverkningen eller ock nedlägga affären, och för senare fallet har icke någon ersättning till dem blifvit föreslagen. Det är ett icke litet antal bryggerier, som sålunda komma att drabbas af dessa bestämmelser; icke mindre än 140 stycken tillverka både öl och svagdricka, men öfvervägande svagdricka, och 151 tillverka äfven både öl och svagdricka men öl i öfvervägande mängd. Kungl. Maj:ts förslag har däremot den fördelen, att svagdrickstillverkningen blir fri, i det den icke kommer att drabbas af annat än kostnaden för bidrag till den kontroll, som måste finnas. Enligt den beräkning, som Kungl. Maj:t hade gjort, skulle en statsinkomst af 6,300,000 kronor erhållas med de skattesatser, som voro föreslagna. Denna beräkning har varit uppgjord för några år sedan, men enligt hvad man nu har sig bekant, torde ifrågavarande inkomst komma att uppgå till mer än 7

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

millioner. Herr Lyckholms förslag eller den reservation, som blifvit framställd af herrar Weinberg, Petri och Walin, förfar i fråga om beskattningen rättvisare och enligt en i teorien ovillkorligen riktig princip, och det skulle varit skäl att antaga densamma, ifall icke därigenom svagdrickat komme att fördyras och tillverkningen däraf försvåras, till och med i vissa fall omöjliggöras. Fördyrandet blefve väl icke så afsevärdt, endast $\frac{1}{2}$ öre per liter, då däremot ölet skulle fördyras med ett öre per halvbutelj, men förslaget har emellertid det felet, att det icke allenast fördyrar svagdrickat, utan äfven genom bestämmelserna om maltets invägning kan gifva anledning till att svårigheter eller omöjligheter kunna uppstå för de små bryggerierna att begagna sig af den lämnade fördelen. För min del anser jag, att ett förslag, som på samma gång bestämmer skattesatserna, isynnerhet den första, så låga, att de bryggerier, som tillverka både öl och svagdricka, kunna konkurrera med de bryggerier, som endast tillverka svagdricka, vore den rätta lösningen af frågan.

Efter hvad jag har anledning att tro — men jag kan naturligtvis icke garantera det — kommer Andra Kammaren att antaga utskottets förslag. Skulle då Första Kammaren taga herr Tillbergs reservation, så finge vi vid en blifvande sammanjämkning en mycket lämplig grund att utgå från. Vi kunde då antagligen bestämma skattesatserna så, att de blefve billiga och rättvisa, på samma gång tillverkningen af svagdricka blefve fri och endast träffades af den skatt, som kontrollen kräfter. Jag ber att få påminna, att Kungl. Maj:ts förslag innehåller skattesatser, som för de första kvantiteterna malt som användas uppgå till 16 öre per kilogram och sedermera, alltefter som maltförbrukningen stiger, sättas till 20 öre.

Då herr Tillbergs reservation, i likhet med herr Lyckholms förslag och herrar Weinbergs, Petris och Walins reservation, innehåller följande skattesatser: för de första 20,000 kilogrammen 5 öre och så vidare 7, 9 upp till 11 öre för den största kvantiteten, och då jag för min del anser önskligt, att denna fråga blir afgjord innevarande riksdag och att den blir afgjord i en riktning, så att den icke skadligt och orättvist ingriper i bryggerinäringsen, men på samma gång gör möjligt, att svagdrickat icke fördyras, ber jag att få yrka bifall till § 2 i herr Tillbergs förslag, som lyder: »För malt, som i bryggeri användes vid tillverkning af maltdryck, skall med undantag, som i § 40 här nedan sägs, erläggas skatt med 12 öre för hvarje kilogram, dock att för hvarje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret afverkade *tjugotusen* kilogrammen malt utgår med 5 öre för kilogram, för de nästa *trettiotusen* kilogrammen med 7 öre för kilogram, för de nästa *femtiotusen* kilogrammen med 9 öre för kilogram och för de nästa *hundratusen* kilogrammen med 11 öre för kilogram.»

Jag begick ett misstag, då jag sade, att herr Lyckholms förslag slutade med 11 öre, det slutar med 12 öre.

Jag anhåller, herr greve och talman, på grund af hvad jag

haft äran anföra, om bifall till § 2 i den af herrar Tillberg och Lindblad afgifna reservationen.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

Herr Petri: Då icke heller jag kan vara ense med utskottet i afseende å den princip det fastslagit, att tvenne kategorier vid maltdryckstillverkningen skola finnas, nämligen skattepliktige och skattefria bryggerier, har jag jämte herrar Weinberg och Walin reserverat mig mot förslaget. Kungl. Maj:ts proposition är naturligtvis framkommen i afsikt att skaffa staten nödiga penningemedel för de allt mer påträngande utgifter, försvaret pålägger oss. Men jag anser, att denna kungl. proposition i afseende å skattesatserna, och därigenom att den befriar en så stor kategori som svagdricksbryggerierna från skatt, icke är fullt lämplig att antagas. Det är ju klart, att om alla svagdricksbryggerier fritagas, blir det en betänklig minskning af inkomsterna, som gör att ölet måste högre beskattas, för att påräknad inkomst skall inflyta. Nu har den i vår reservation intagna skattesatsen, som hufvudsakligen stöder sig på herr Lyckholms motion, såsom herrarne sett, en progressiv skala, börjande med 5 öre och slutande med 12 öre och utgörande följaktligen icke stort mer än hälften af den af utskottet föreslagna, men skall dock enligt beräkning komma att inbringa i det närmaste lika mycket; det kommer att skilja på omkring 500,000 kronor. Det är dock, i fall detta förslag antages och större behof yppar sig, ingen svårighet att successivt öka skattesatsen; och det är mycket lättare än att på en gång taga en skattesats, som redan nu är för hög och som skulle försäkra både konsumenter och fabrikanter betydande olägenheter.

Hufvudskälet i utskottets utlåtande i afseende å skattefrihet för svagdricka är naturligtvis, att man dels tagit hänsyn till nykterhetsvännernas önskingar och dels velat bereda de mindre bemedlade en billig dryck. Ingen kan mer än jag taga hänsyn till dessa önskningsmål, men jag tror icke, att de uppfyllas genom hvad här föreslås. Hvad beträffar denna nykterhetskänsyn, kan jag icke förstå, att det skall kunna inverka på frågan, då öl fortfarande är tillgängligt, och ingen kan tänka sig, att den, som älskar öl, skall afstå därifrån, blott därför att svagdrickat, jag vill icke säga blifvit icke fördyradt — ty det blir det under alla förhållanden -- men kommer att säljas till något billigare pris än det enligt vår reservation blefve möjligt.

Hvad åter beträffar fördyrandet för de mindre bemedlade, vill jag fästa uppmärksamheten därpå, att denna fördyring blir så jämförelsevis obetydlig. Om reservationen antages, skulle lägsta skattesatsen tillämpas på svagdricka, som därigenom icke blefve fördyradt med mer än $\frac{1}{2}$ öre per liter. Jag hemställer, om det verkligen kan anses betungande för de mindre bemedlade. Då ölet däremot skulle fördyras, enligt utskottets förslag, med 2 öre och enligt vårt med 1 öre per halfbutelj, kan man verkligen fråga, om icke för de mindre

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af malt-drycker. bemedlade, då de sannolikt icke komme att upphöra med ölkonsumtionen, det blefve mer betungande i förra fallet än i senare, då skatten skulle uppgå till endast 1 öre pr halfbutelj öl och $\frac{1}{2}$ öre per liter eller $\frac{1}{6}$ öre per halfbutelj svagdricka. Jag tror därför, att dessa skäl icke äro öfvervägande.

(Forts.)

Dessutom är jag öfvertygad, att, i fall utskottets förslag går igenom och svagdricksbryggerierna blifva skattefria, det torde hända, att de stora bryggerierna, som nu brygga godt svagdricka, skulle genom den skattefria konkurrensen hindras från utöfvandet af denna rörelse, hvilken således helt och hållet skulle öfvergå till svagdricksbryggerierna, och dessa, som nu äro af så olika kategorier, skulle måhända därigenom komma att tillverka ett dricka, som i sanitärt hänseende icke vore att rekommendera.

Antages vår reservation, kan jag icke finna annat, än att därigenom den största rättvisa skulle ske. Alla näringsidkare i denna bransch tillerkändes lika rätt. Därigenom att skatteskalen är progressiv, komme de små bryggerierna att åtnjuta lindrigare skattesatser, hvilket ju är rättvist efter den uppfattningen, som gör sig gällande i afseende å skatteförmågan. Kontrollen blefve naturligtvis mycket förenklad. Enligt utskottets förslag blefve kontrollen vid svagdricksbryggerierna, som ju ändå måste finnas, mycket obetydlig och osäker och kunde mycket väl föranleda till kringgående af bestämmelserna. Antages reservationen, tror jag, att dessa olägenheter blefve alldeles afhjälpta, liksom kontrollen blefve lika för alla.

Nykterhetsvännerna hafva gjort till önskningsmål, att en gräns blefve uppdragen mellan svagdricka och öl. Denna gräns är af utskottet föreslagen så, att med svagdricka förstås hvarje maltdryck, som ej innehåller mera än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, hvilkens extrakthalt icke öfverstiger 6 procent, och samma åtskillnad finnes äfven intagen i vår reservation. Genom dess bifallande skulle man äfven komma från de eventuellt uppstående krafven på ersättning från sådana yrkesidkare, som blefve hindrade i sin näring d. v. s. sådana, som tillverka både öl och svagdricka, men hvilka genom utskottets förslag komme att nästan absolut hindras från tillverkning af svagdricka. Jag vill icke yttra mig om det berättigade i sådana kraf, men sannolikt är ändå, att de komma att framställas, och det kanske blefve svårt att afvisa dem. Nu har här talats om, att för de små bryggerierna det skulle blifva svårt att komma ut med dessa bestämmelser, men jag får då hänvisa till de föreslagna paragraferna i öfvergångsstadgandet, som säger, att de små bryggerier, som hittills existerat, före lagens trädande i kraft, skulle af Kungl. Maj:t kunna medgifvas rätt till mindre afverkning af malt än i förordningen stadgas. Skulle däremot, med antagande af herrar Lindblads och Tillbergs reservation skattefrihet för svagdricksbryggerierna bibehållas ända till ett belopp af förbrukning af 20,000 kilogram malt, komme på detta sätt en kvantitet af c:a 3 millioner

kilogram malt, som enligt vår reservation skulle draga en skattesats af 5 öre per kilogram att blifva skattefri och således representera ett icke obetydligt minskadt skattebelopp. Sedan tillkomma äfven de förut påpekade svårigheterna med kontrollen.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

Då jag anser, att vår reservation i många afseenden är rättvisast och för den konsumerande allmänheten billigast, ber jag, herr grefve och talman, att få tillstyrka bifall till den af herrar Weinberg, Walin samt mig afgifna reservationen.

Herr Tillberg: När man först studerar denna fråga, så tror jag gifvetvis, att man kommer till den öfvertygelsen, att den rena maltskatten är det riktigaste och rättvisaste. Och jag är öfvertygad, att man härvidlag kan säga, att den första tanken också är den bästa. Det har nämligen visat sig, att huru länge än denna fråga blifvit beredd af kommittéer och sakkunnige, hafva dessa sakkunnige alltid återkommit därtill, att de anse, att den rena maltskatten är det riktiga. Men den kan naturligtvis liksom alla goda saker icke tillämpas till sina yttersta konsekvenser, utan ett undantag måste göras — det bästa är såsom bekant fiende till det goda. För min del anser jag nämligen, att man icke kan uttaga en maltskatt af någon betydighet af de små tillverkarna af öl och svagdricka. Jag anser, att de måste vara fria, och när jag tänker, hvar gränsen ligger, finner jag den i 5 § af Kungl. Maj:ts förslag, som säger:

»Skatt skall erläggas för minst sjuttio kilogram malt i medeltal för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken maltkrossning på grund af tillståndsbevis må äga rum».

Kungl. Maj:t anser alltså, att det icke lönar sig att tillämpa den effektiva kontrollen, därest tillverkningen icke är basserad på minst 70 kg. om dagen. Detta gör på 300 arbetsdagar 21,000 kg. Därför har jag tillåtit mig i min reservation anse, att de tillverkare, som stanna under 20,000 kg., skulle komma i en helt annan ställning. Det finnes ju ett sätt, att staten tillämpar samma stränga effektiva kontroll äfven på de små tillverkarna, men det skulle gifvet leda till mycket betydliga förluster för staten. Jag kommer alltså i hvarje fall därhän, att de små måste frigifvas från skatt, och jag möter härvidlag ett annat intresse, byggdt på en helt annan grund, nykterhetsvännernas, som önska, att svagdrickat lämnas fritt; och då just de små bryggerierna tillverka svagdricka, åtminstone större delen af dem, så kunna intressena hos dessa två strömningar mötas på ett, som jag anser, synnerligen lyckligt sätt.

Man kan, äfven om man är aldrig så stor vän af en juste och sträng beskattning, lika för alla, icke annat än skänka ett visst erkännande åt den stora rörelse, som tager sig uttryck däri att fordra, att svagdricka skall vara skattefritt.

Jag skall be att få lämna några siffror om de kvantiteter svagdricka, som enligt mitt förslag skulle blifva skattefria. Jag önskar

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

enligt min reservation, såsom herrarna veta, att ren maltskatt skall tillämpas, men att de nuvarande små bryggerierna skola vara fria, därest de inskränka sina tillverkningar till enbart svagdricka och hålla sig inom en kvantitet afverkad malt af 20,000 kg. Om nu den tillverkningsciffran, som finansdepartementets kontrollbyrå antagit eller 9 liter svagdricka på en kg. malt, tillämpas, och om jag antager, att de små bryggerierna, som nu finnas, småningom arbeta upp sig till sitt maximum, skulle en kvantitet af 54,000,000 liter svagdricka blifva skattefri. Jag har då ansett, att det finnes omkring 300 dylika små bryggerier i riket, som för närvarande arbeta med 20,000 kg. och därunder. Enligt den officiella statistiken 1897 går antalet icke upp till 200, men i kontrollbyrån är man öfvertygad, att antalet icke väsentligt understiger 300. I en skrift, som ingifvits till åtskilliga ledamöter i Riksdagen från en grupp nykterhetsvänner, som äro i annan ställning än herr Waldenström och icke önska införande af hans maltstarka svagdricka, läses följande: »vi hafva i vår ägo en förteckning öfver enbart svagdricksbryggerier till ett antal af omkring 700 stycken, men kunna på goda skäl påstå, att antalet svagdricksbryggerier är betydligt högre». Jag vågar emellertid icke göra ett dylikt antagande i luften, utan tror, att man med säkerhet kan hålla sig till 300 och sålunda få en kvantitet af 54 millioner liter skattefri. Detta är emellertid med beräkning af malthalten, sådan den förekommer i Kungl. Maj:ts förslag, nämligen 6 %. Om jag däremot tager malthalten i genomsnitt till 4 % på det svagdricka, som allmännast förekommer i handeln, så kommer jag således upp till 150 % af den siffra jag nyss nämnde eller omkring 80 millioner liter svagdricka. Om jag vidare tillämpar en annan siffra än 9 liter på en kg. malt — jag har nämligen erfarit, att man med nutidens moderna apparater kan komma till 10 à 11 liter i stället för 9 liter per kilogram malt — så komma närmare 100 millioner liter svagdricka att blifva skattefria. Detta är, så vidt jag kan finna, ett mycket stort tillmötesgående mot denna rörelse hos nykterhetsvännerna och sammanfaller med nödvändigheten att, såsom jag nämnt, lämna de små tillverkarna skattefria, om man för öfrigt slår in på den rena maltskattens väg. Emellertid innefattar mitt förslag otvifvelaktigt ett fel. Det gifver ett monopol åt de nuvarande bryggerierna — jag medgifver det — men denna olägenhet motväges till betydlig grad däraf, att, så vidt jag förstår, ingen orättvisa skulle uppkomma, utan samtliga bryggerier, som nu finnas, kunna fortsätta sin verksamhet på ungefär samma ekonomiska villkor. Det kan dock hända, att man finner den kvantitet svagdricka, som nu skulle gifvas skattefrihet, för låg, och då finnes det ju tillfälle att framgent öka densamma antingen så, att kvantiteten 20,000 kg. sättes högre, eller därigenom att rättigheten för någon tid frigifves.

Jag ber, herr grefve och talman, att få yrka bifall till § 2 i enlighet med min reservation.

Friherre Tamm: Det torde tillåtas mig, då jag var ledamot i 1902 års maltbeskattningskommitté, att i denna fråga yttra några ord.

När en maltskatt skall bestämmas, möter man två olika strömningar, den ena från bryggeriindustrien, den andra från nykterhetsvännerna. Det är gifvet, att om man endast fäster sig vid det skattetekniska behovet eller om man fäster sig vid det bryggeritekniska behovet, är en ren maltskatt det enda riktiga. 1902 års kommitté var förhindrad att gå den vägen, ty uti det uppdrag, denna kommitté hade af Kungl. Maj:t erhållit, föreskrefs, att vid sidan af tillgodoseendet af nykterhetsvännernas intresse kommittén skulle föreslå en maltbeskattning, hvarigenom de svagare maltdryckerna blefve fria från skatt. Jag vet naturligtvis icke, huru denna kommitté skulle hafva kommit att ställa sig, ifall uppdraget icke begränsats så som skedde; men under behandlingen af ärendet kom kommittén till den uppfattningen, att dess förslag, hvilket i hufvudsak var lika med Kungl. Maj:ts förslag, skulle göra möjligt att gå en medelväg mellan de båda intressena, hvarigenom de icke skulle blifva läderade i sådan grad, att man behöfde frukta att antaga en maltskatt.

Om jag då ser till, i hvad mån bryggeriintresset blifvit tillgodosedt, finner jag, att genom den progression, som blifvit af Kungl. Maj:t föreslagen, lämnas ett vederlag för de svårigheter, i hvilka denna industri eljest skulle komma att råka. Det är ju nämligen så, att de större bryggerierna kunna genom efterlakning åstadkomma en hel del svagdricka, och att det beskattade maltet i detta svagdricka icke ingår till hela sitt belopp; det är dessutom föreslaget, att hvarje bryggeri skulle hafva en del af sitt använda malt belagdt med en lägre afgift. Därigenom blifva de i tillfälle att kunna, om de så vilja åtminstone, för denna lägre skatt inräkna det af dem tillverkade svagdrickat. Det är ju sant, att genom kommitténs förslag alltid kvarblifver ungefär en $\frac{1}{4}$ af den tillverkade svagdrickskvantiteten, som på detta sätt blir belagdt med skatt; men jag tror man kan säga att, efter det Lyckholmska förslaget till exempel, denna kvantitet skulle blifva högst betydligt större och uppgå till ungefär $\frac{3}{4}$ af allt svagdricka som konsumeras. Herr Tillberg har såsom skäl för sin reservation meddelat, att den största delen svagdricka skulle blifva fri. Hans förslag ligger antagligen mellan de båda andra. Detta med afseende å bryggeriintresset och dess ståndpunkt.

Hvad nykterhetsvännerna angår, vill det förefalla mig, att dessa böra kunna vara nöjda med det förslag Kungl. Maj:t har ingifvit till Riksdagen, därför att därigenom få de svagdricka åtminstone till allra största delen fritt från skatt; och det öppnar väg för dem att genom fastställande af en alkoholgräns vinna frihet för svagdrickat från att blifva underkastadt de bestämmelser, som vid handel med maltdrycker skola komma att blifva gällande för de starkare sorterna. Hvad nykterhetsvännerna därutöfver fordra är, att icke endast svagdricka med en mindre extrakthalt skall blifva fritt från skatt, utan äfven dessa alkoholsvaga men maltstarka drycker. Det synes

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskattning
af malt-
drycker.*
(Forts.)

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

(Forts.)

mig farligt att tillmötesgå en sådan önskan, därför att dessa maltstarkare drycker, som till följd af pasteurisering icke fått utjäsas till den alkoholhalt de eljest skulle hafva, kunna icke räknas bland billigare drycker, utan det är sådana, hvilkas beläggande med skatt icke skulle särskildt betunga en stor del af dem, som begagna dessa drycker. Af dessa anledningar vill det förefalla mig, som om Kungl. Maj:ts förslag gått en medelväg, som bör kunna vara tillfredsställande.

Men om jag fruktar för att de bryggerier, som hittills tillverkat både öl och svagdricka, skulle däraf komma att blifva i väsentlig mån betungade eller att de rent utaf skulle komma att blifva förhindrade i sin verksamhet, kan detta efter mitt förmenande lämpligast regleras genom skattesatsernas förändring. Om man minskar dessa och tager den progression, som t. ex. herr Östberg har föreslagit, synes det mig, att man därigenom aflägsnar alla möjligheter till ett ruinerande af sådana bryggerier, som hittills bryggt båda delarne. Och om jag är riktigt underrättad, behöfves ej heller för närvarande det större belopp, som är från början föreslaget, nämligen 20 öre per kilogram såsom regel, utan man skulle kunna nöja sig med mindre. Man blir då i tillfälle att, om det en gång skulle komma att visa sig, att det större beloppet vore erforderligt, höja skatten, sedan man fått erfarenhet om, huruvida den mindre skatten kommer att verka i något afseende olägligt.

Skulle man däremot af den omständighet jag nyss omförmält, att en så hög skatt på malt, som förut är föreslagen, icke skulle vara erforderlig, vilja draga den slutsatsen: maltskatten behöfs för närvarande icke, låt oss afslå den! — skulle jag för min del alldeles bestämdt vilja frånråda en sådan utväg. Troligen behöfs nog maltskatt, om också endast till en mindre del. Blir den nu afslagen, vinner jag icke fastställande af en alkoholgräns, jag vinner icke, att man så småningom får ingå på verkningarna af denna maltskatt, jag får ingen erfarenhet af den. När den absolut behöfs, blir den pålagd och blir pålagd med de siffror, som äro erforderliga, och kommer då, efter min mening, att blifva för en ny skatt för hög i sin början. Jag tror dessutom icke, att kammaren skulle vid val mellan en maltskatt och en förhöjd inkomstskatt men utan maltskatt, blifva så särdeles tilltalad af den senare beskattningsformen. Man kan befara, att vid en kommande riksdag ett sådant förhållande skulle inträda, att mera medel vore behöfliga; man har vid en föregående riksdag förgäfvets försökt en maltskatt, man vågar icke tillgripa den, man höjer inkomstskatten. Har då Riksdagen gjort klokt i att afslå maltskatten?

Den hufvudsakliga förändring, som bevillningsutskottet har föreslagit i hvad Kungl. Maj:ts föreslagit, är det öfvergångsstadgande som finnes i 53 §. Jag skall gärna erkänna, att detta öfvergångsstadgande har mycket fog för sig, men det lämnar med afseende å kontrollen så mycket öfrigt att önska liksom förhållandet också är

med den af herrar Tillberg och Lindblad afgifna reservationen, där för att ingendera af dem har fullständigt sagt, huru kontrollen skall tillgå. Bevillningsutskottet har genom ett af sakkunnig person lämnadt meddelande erfarit, att kontrollen skulle kunna anordnas på tillfredsställande sätt. Men tro herrarna verkligen, att en tillfällig kontroll, som är afsedd att räcka fem år, verkligen kommer att ställa sig så fördelaktig, som man kan af en sådan kontroll fordra? Både utskottet, Kungl. Maj:t och kommitterade hafva yttrat, att denna kontroll bör vara sådan att den är tillräcklig icke blott för att upptäcka och beifra brott, utan också att förekomma sådana. Jag är för min del mycket rädd för en kontroll, som icke tillfredsställer fordringarna i detta sistnämnda afseende; och då jag fruktar, att detta skulle blifva följden, om Riksdagen antog 53 §, är jag för min del icke beredd att biträda förslaget i denna del. Behovvet af denna paragraf minskas dessutom i högst betydlig mån, ifall skattesatserna nedsätts.

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af malt-drycker.

(Forts.)

Jag tillåter mig nu att yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition, men med den progression, som af herr Östberg blifvit föreslagen.

Herr Östberg: Det kan icke anses lyckligt, då ett betänkande från bevillningsutskottet kommer fram till kammaren, i hvilket meningarna hafva ställt sig så olika, som fallet är med det nu föredragna betänkandet. Jag hade för min del lifligt önskat, att man redan vid första behandlingen kunnat komma till någon sammanjämkning af meningarna, och jag är öfvertygad, att det också skulle hafva kunnat ske, såvida man icke på ömse sidor sökt alltför starkt genomdrifva sina principiella åsikter.

Från Första Kammarens sida har inom utskottet ifrigt förfäktats den meningen, att en beskattning af malt-drycker borde anordnas såsom en ren maltskatt. Jag tror emellertid, att man i skattefrågor icke bör alltför starkt urgera på principer, ty erfarenheten visar alltför väl, att då det är fråga om beskattning, ställer det sig ofta så, att de särskilda praktiska förhållandena inom olika områden göra, att en skatt, som till utseendet är fullt rättvis, icke verkar på det sättet. Jag medgifver, att man för den rena maltskatten kan hafva åtskilligt att åberopa sig på. I de länder, där maltskatt förekommer — och det är icke särdeles många, det är Nord-Tyskland, Bayern, Würtemberg och Finland — är skatten anordnad på det sättet, att skatt erlägges för allt malt, som användes till malt-drycker. Vidare hafva de föregående maltbeskattningskommittéerna ställt sig på den ståndpunkten, att allt malt bör beskattas; sålunda föreslog redan 1881 års kommitté en skatt af 4 öre per kilogram malt och på samma sätt 1891 års kommitté, som föreslog 10 öre per kilogram malt. Men förhållandena i Sverige äro i själfva verket i många afseenden icke alls jämförliga med förhållandena på andra orter. I vårt land användes svagdricka mera än i flertalet andra länder och

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

(Forts.)

anses såsom en fullkomlig nödvändighetsvara. Detta har också gjort, att när 1891 års kommittébetänkande angående maldrycksbeskattning utställdes till förklaring af vederbörande, uttalades från åtskilliga af Kungl. Maj:ts befallningshafvande den bestämda meningen, att svagdricka borde undantagas från beskattning; denna åsikt gjorde sig gällande i Gäfleborgs, Västerbottens, Norrbottens, Göteborgs och Bohus, Malmöhus och Hallands län. Samtidigt inkommo till Kungl. Maj:t framställningar från enskilde, särskildt svagdricksbryggerier samt nykterhetsföreningar, hvilka yrkade på frihet för svagdricka. Då föreskref Kungl. Maj:t, att kommittén skulle uppgöra ett nytt förslag, med iakttagande af att svagdricka blefve fritt. Så skedde, men sedan befanus det, att man icke behöfde upptaga någon maldrycksbeskattning, och saken fick för den gången förfalla.

Emellertid har alltsedan denna tid utbildats en opinion inom landet, som fordrar, att svagdricka skall blifva fritt, och denna opinion är så stark, att jag tror, att det vore oklokt af Riksdagen att vilja gå en annan väg; Riksdagen skulle därigenom alldeles bestämdt ställa sig i opposition mot den allmänna meningen inom landet och detta icke endast hos de ifriga nykterhetsvännerna utan hos hela den stora befolkningen, hvilken anser, att svagdricka är för dem en nödvändighetsvara, som icke bör och icke rättvisligen kan fördyras. Jag har därför för min del ansett, att man bör låta svagdricka vara fritt. Det är för öfrigt att erinra, att skulle man vilja tillämpa den rena maltbeskattningen äfven för de små bryggerierna på landsbygden, råkar man ut för den nödvändigheten att så godt som slå ihjäl dessa små bryggerier; en beskattning af dem skulle föranleda insättande af dyrbara apparater, hvilket man beräknat skulle medföra en kostnad af ungefär 1,000 kronor. Därtill kommer sedan kontrollkostnaden, hvilken staten skulle betala och som komme att uppgå till lika mycket som hela skatten, så att det för staten icke blefve någon fördel med beskattningen på samma gång det skulle föranleda en tunga för bryggerierna och ett fördyrande af svagdrickat.

Jag har därför ställt mig emot detta och anser, att man borde bifalla Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Men därvid har jag icke kunnat annat än erkänna befogenheten af de anmärkningar, som gjorts mot Kungl. Maj:ts förslag därutinnan, att den skatteskala, som där finnes upptagen, alltför mycket försvårar möjligheten för de medelstora bryggerierna, som tillverka både öl och svagdricka, att kunna konkurrera med de små skattefria svagdricksbryggerierna, eller med andra ord, det blir svårare att tillhandahålla allmänheten det svagdricka, hvaraf allmänheten i de respektive orterna är i behof. Den lägsta skattesats Kungl. Maj:t föreslår är 16 öre per kilogram malt, och detta är alldeles för hög skattesats för att det skulle blifva möjligt för dessa bryggerier att tillverka svagdricka. Vill man däremot göra en starkare progression på det sätt herr Lyekholm föreslagit, blir det för dessa bryggerier ofantligt lätt att utan den minsta

uppoffring tillverka en hel mängd svagdricka. Om man tänker sig, att priset på öl höjes med ett öre per halfbutelj — detta motsvarar en skatt på malt af 12 öre per kg. — så är det klart, att om bryggerierna åläggas skatta 5 à 7 öre, ligger däruti en så stor fördel för dem, att de kunna utan någon uppoffring tillverka svagdricka i mycket stor skala; och vill man gå den vägen, hvilken jag anser rättvis och lämplig, bortfaller behovet af det öfvergångsstadgande utskottet föreslagit. Utskottet har nämligen i 53 § föreslagit, att skattskyldigt bryggeri skulle under en tid få tillverka äfven skattefritt svagdricka, under de särskilda villkor och bestämmelser, som Kungl. Maj:t skulle föreskrifva. Jag nämnde nyss, att detta blir fullkomligt onödigt; och jag vill dessutom säga, att jag för min del icke alls tror på riktigheten af det påstående som blifvit gjordt, att man kan anordna en tillfredsställande kontroll inom bryggerier, där både öl och svagdricka skulle tillverkas, ty det fordras väl en nästan ständig tillsyn af kontrollören för att icke underslef skola komma att ske. Jag anser det således vara en bestämd fördel, om man anordnar så, att man slipper ifrån sådana bestämmelser, som utskottet i nämnda paragraf föreslagit för att freda sitt samvete.

Jag vill vidare erinra om, att det är ett fel af utskottet att hafva föreslagit skattens utgående med så stort belopp. Att Kungl. Maj:t föreslagit det, kan man förstå, därför att det fanns svårigheter att få budgeten att gå ihop; men såsom förhållandet nu ställer sig, då man skulle, om man så ville, kunna undvara hela maltskatten, är det icke annat än oriktigt att vilja uttaga ett så stort skattebelopp. Jag anser, att man ganska väl kan hålla sig till ungefär hälften, eller hvad man vid tidigare behandling af frågan ansett riktigt. Och jag vill vidare påpeka, att man i utlandet i allmänhet ställt sina skattesatser mycket lägre. Den skattesats Kungl. Maj:t föreslagit motsvarar ungefär 5 öre per liter öl. Jag skall be att få nämna några få siffror från andra länder: I Stor-Britannien går skatten till 3.25 öre per liter, i Frankrike beräknas den till 2.88 öre, i Baden till 2.85 öre, i Bayern till 2.56 öre, medan i Nord-Tyskland icke upptages högre skatt än som motsvarar 0.89 öre per liter. Af dessa uppgifter torde framgå, att det icke kan vara lämpligt att åtminstone i första taget hugga till med en så betydlig skatt, som här föreslagits. Jag anser därför, att den skatteskala herr Lyckholm föreslagit är klokt afvägd såväl i afseende å själfva skattens höjd som äfven i afseende å anordnandet af en lämplig progression; och jag har därför för min del ansett riktigt att dels yrka skattefrihet för svagdricka och dels äfven yrka på den progression, som herr Lyckholm föreslagit.

Gentemot herr Tillbergs reservation finnes åtskilligt att anmärka. Jag vill endast nämna ett par saker. Det ena är, att jag anser det vara orättvist, att man nu vill medgifva skattefrihet för nu befintliga svagdricksbryggerier, som afverka under 20,000 kilogram, men om det uppstår ett nytt svagdricksbryggeri på en ort,

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

(Forts.)

där det är väl behöfligt, skulle detta nya svagdricksbryggeri icke få skattefrihet, utan vara skyldigt att betala samma skatt per kilogram malt som vanliga ölbryggerier. Dessutom vill jag erinra, att det finnes icke angifvet något slags kontroll för att verkligen konstatera, att dessa särskildt privilegierade bryggerier icke ökade sin afverkning öfver den kvantitet af 20,000 kg. malt, som enligt förslaget skulle medgifvas såsom skattefri afverkning. Emellertid är det ju så, att jämför man den reservation herr Weinberg m. fl. hafva afgifvit och den, som herr Tillberg afgifvit, erkänner jag villigt, att herr Tillbergs har vissa företräden; och nog skulle jag hellre se, att den blefve godkänd än att kammaren skulle antaga herr Weinbergs m. fl. reservation, hvilken ställt sig på den rena maltskattens ståndpunkt utan någon modifikation. Emellertid anser jag för min del, att de bästa skälen ligga för att gå den medelväg, som jag föreslagit, och jag anhåller därför att få yrka bifall till den af mig framställda reservationen.

Hans excellens herr statsministern Boström: Denna proposition om en maltskatt befinner sig i en ganska säregen ställning, därför att å ena sidan alla äro ense om behovet af en sådan skatt, men å andra sidan anser man, att skattebeloppet enligt Kungl. Maj:ts förslag är alldeles för högt, hvilken åsikt funnit sitt uttryck i de många reservationer, som åtfölja betänkandet.

Samtliga reservanternas utgå från det antagandet, att man bör se till, att afgiften per kilogram malt sättes till ett sådant belopp, att det motsvarar hvad de förmena vara statens behof. Jag vågar påstå, att detta sätt att se saken icke är det rätta. Det gifves nämligen efter mitt förmenande en annan synpunkt, som är vida riktigare, och det är att se till, att, då man pålägger allmänheten en konsumtionsskatt, man också anordnar så, att denna skatt till så stor del som möjligt kommer det allmänna till godo, och detta är någonting som absolut icke inträffar enligt de förslag reservanternas framlagt och hvilka alla sluta på en maltskatt af 12 öre. Den kommitté, hvars arbete närmast legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition, föreslog en skattesats af 18 öre (först 14, sedan 16 och slutligen 18), motsvarande en skatt af 1,61 öre pr $\frac{1}{3}$ liter öl. Då naturligtvis priset å $\frac{1}{3}$ liter, i hvilken form ölet ju hufvudsakligen konsumeras, måste ökas med hela öretal, är det gifvet, att allmänheten skulle få betala sin halfbutelj öl med 2 öres högre pris. Det syntes Kungl. Maj:t, att den delen af skatten, som här icke skulle komma det allmänna till godo, var öfverflödigt stor, och därför föreslog Kungl. Maj:t en skatt af 20 öre med en minskning till att börja med från 16 till 18 och upp till 20, hvilket motsvarar 1,78 öre pr halfbutelj, som kom statsverket till godo utaf skatten, af hvilken allmänheten drabbades med 2 öre. Det är ju gifvet, att tillverkaren alltid behöfver någon del af skatten för de ökade afgifter han får vidkännas för sin tillverkning, men därvid bör man se till, att det stannar vid

hvad som är *skäligt* och icke går därutöver, och man bör kunna antaga, att den siffra, som här blifvit bestämd, eller 0,22 per halfbuntelj, är fullt tillräcklig. Nu föreslå reservanterna, att vi skola sätta skatten till endast 12 öre, som motsvarar 1,07 öre pr halfbuntelj. Således kommer, då i allt fall bryggaren dessutom har åtskilliga utgifter, såsom nyss nämndes, denne antagligen icke att minska afgiften nedåt, d. v. s. att gå ned till 1 öre, utan går nog till närmast högre öretal eller till 2 öre — han kan ju icke sälja med halfva öretal. Alltså, då allmänheten får vidkännas en beskattning af 2 öre, blir statens behållning endast något mer än ett öre. Det är en fullkomligt oriktig ståndpunkt, ty man bör se till, jag upprepar det, att skatten lägges så, att det allmänna får hvad allmänheten betalar.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskattning af malt-
drycker.*
(Forts.)

Meningen med reduktionen skulle väl vara den, att staten icke är i behof af en så hög skatt. Det är ju gifvet, att genom de i statsregleringen redan vidtagna inskränkningarna flera millioner blifvit inbesparade, men å andra sidan är det dock omöjligt att komma till en, om jag så får säga, önskvärd statsreglering, därest man borttager hela maltskatten. Vi måste således hafva denna kvar, och då är frågan, när ingen ens ifrågasatt, att skatten skall stanna vid ett sådant belopp, att allmänheten endast får vidkännas en prisförhöjning af 1 öre, utan alltid måste drabbas af 2 öre, om det icke då är klokare att taga Kungl. Maj:ts förslag, hvarigenom vi visserligen här få flera millioner, än vi behöfva, men vi få i stället någonting annat, som vi väl behöfva, nämligen en starkare statsreglering.

Och ställa vi det icke så, lär det icke kunna undvikas att genom lån anskaffa nödiga medel till ökadt anslag för den rullande järnvägsmaterielen. Det var en tid för omkring 20 år sedan under min första riksdagstid, då det alltid var vanligt att upplåna medel till den rullande materielen, men på senare tiden har denna metod dess bättre kommit ur bruk, och jag vågar påstå, att det vore lyckligt, om vi kunde vidblifva denna regel att ej låna penningar till utveckling af en affär; man kan låna, då man begynner en sådan, men då man behöfver öka materielen på grund af rörelsens stegring, bör det ej ske med lånta medel.

Det är af dessa skäl jag anser, att, då nu allting talar för antagandet af en maltskatt, man då bör stanna vid de 20 öre Kungl. Maj:ts föreslagit. Nu menar man, att det kommer för häftigt på, att det drabbar de mindre bryggerierna med 16 à 18 öre, och därför borde man göra skattesatsen lägre i början. Villigt erkänner jag, att det ingalunda saknas skäl för en sådan åtgärd, men å andra sidan tror jag, att detta icke vore så alldeles behöfligt. Ty först och främst böra vi komma i håg, att alla dessa små svagdricksbryggerier skulle gå alldeles fria. Sedan ha vi en grupp, som tillverkar både svagdricka och öl, och dessa skulle enligt hvad utskottet föreslår i 53 § få under en viss öfvergångstid tillverka båda delarna, och under denna tid hafva de godt tillfälle att bestämma sig för, antingen de

Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)

vilja öfvergå till att blifva skattepliktiga eller icke skattepliktiga bryggerier. Hvad återigen de större bryggerierna beträffar, föreställer jag mig, att här icke kan vara någon fara, att skatten begynner på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, fastän jag på samma gång får säga att, om man nu vill vara med om en reduktion, kan det ju i de flesta fall icke vara så mycket att säga därom, endast man icke stannar vid 12 öre utan går upp till 20. Nu har man sagt, att den i 53 § af utskottet föreslagna öfvergångstiden vore en farlig bestämmelse, och jag nekar icke till, att nog kan det blifva något kinigt med att här få en fullt effektiv kontroll, men å andra sidan vågar jag hålla före, att den saken icke kan vara förenad med en sådan fara eller vansklighet, att man icke därför skulle kunna godkänna det förslag, som utskottet framställt i § 53.

Jag anhåller således att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition, hvarigenom skattesatsen per kg. malt bibehålles vid 20 öre.

Herr Wester: Jag måste medgifva, att den rena maltskatten, d. v. s. skatten för allt malt, som användes till maldrycker, är det riktigaste och bästa systemet, men, i likhet med hvad Kungl. Maj:t här framställt, måste man å andra sidan erkänna, att billigheten fordrar en begränsning i detta hänseende, så att svagdricksbryggerierna blifva befriade från denna skatt. Detta frånträdande af principen med den rena maltskatten och uppdelningen uti skattefria och skattepliktiga bryggerier medför naturligtvis mycket stora svårigheter vid skattens införande; men detta utgör för visso icke den enda svårigheten. En annan svårighet har varit att tillgodose nykterhetsintressets anspråk att få en bestämd gräns uppdragen mellan svagdricka och öl.

Denna gräns har man enligt utskottets samt i synnerhet några reservanters förslag vunnit genom stadgandet, att extrakthalten hos stamvörten vid de förra icke skall öfverstiga 6 procent, d. v. s. att drycken ej får innehålla mera än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol. Men därutöfver framställa nykterhetsvännerna den önskan, att man äfven skulle bereda skattefrihet för maldrycker med högre malthalt och lägre alkoholhalt, de vilja med andra ord öfverflytta denna skatt från att vara en maltskatt till att blifva en alkoholskatt.

Den tredje svårigheten, som möter vid maltskattens införande, är att kunna tillgodose bryggeriernas berättigade intressen, så att man icke stiftar en förordning, som bringar ruin öfver en hel näring eller bereder större afbräck i bryggeriidkarnas tillåtna verksamhet.

Inför dessa svårigheter måste det ju anses ganska naturligt, att det för utskottet blef omöjligt att i alla punkter kunna uppnå ett fullt enligt resultat, hvaraf också blef följden, att betänkandet har att framvisa så många reservationer mot förslaget.

Att införa en ren maltskatt i vårt land anser jag för visso vara en omöjlighet. Den, som håller på den åsikten, att man från början skall öfvergå till en ren maltskatt, yrkar i och med detsamma af-

slag på hela förslaget; ty äfven om Första Kammaren skulle vilja vara med om skatt på svagdricka, lär aldrig Andra Kammarens majoritet gå med på något sådant. Svagdrickat spelar i vårt land en helt annan roll än i kanske de allra flesta länder. Vid alla större fabriker och bruk på landet finnes det små svagdricksbryggerier, som ingalunda skulle mäktas bära den höga beskattning, som en ren maltskatt skulle ålägga dem. För öfrigt har man ju från början förklarat, att denna nya skatt vore en försvarsskatt, föranledd af ökade kostnader för vårt försvarsväsen. Men om den satsen är riktig, bör man väl icke lägga den, d. v. s. en del af försvarsbördan, på dessa, den allra svagaste och fattigaste delen af vår befolkning. Alltså kan jag för min del icke vara med om att hålla fast vid principen om en ren maltskatt, utan jag ansluter mig i detta fall till herr Tillbergs reservation, där en viss begränsning i skattefriheten för svagdricksbryggerierna förekommer.

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af malt-drycker.
(Forts.)

Friherre Tamm yttrade nyss, att vid uppgörande af förslag till förordning om maltskatt mötas två intressen, det ena bryggeriernas och det andra nykterhetens, men han glömde det tredje intresset, nämligen konsumenternas. Jag tror dock, att man äfven måste taga dessa med i räkningen, synnerligast om man tänker sig en ren maltskatt. Men det finnes i utskottets förslag en fråga, som särskildt berör detta. Det är af mycket intresse, att svagdricksbryggerierna icke blifva så starka, att de med framgång kunna konkurrera med de öfriga, ty därigenom skulle de skattepliktiga bryggerierna komma i en ännu sämre ställning än eljest. Då framträder herr Tillbergs motion på ett riktigt sätt. Om man nämligen begränsar svagdricksbryggerierna till högst 20,000 kilograms skattefrihet om året, är det gifvet, att några större sådana bryggerier kunna icke uppstå vid sidan af de smärre eller med framgång konkurrera med dem, ty öfver den angifna gränsen inträder skatteplikten.

Det är naturligt, att när man inför en ny konsumtionsskatt, måste man från början se till, att denna sättes så lågt som möjligt, och jag kan i detta fall icke instämma uti hvad hans excellens statsministern nyss yttrade. Jag håller före, att det är en mycket stor fördel, att man ifrån början fastställer en lägre skattesats, hvilket jag också tror är det enda villkoret för att kunna lyckligt få igenom denna lag. Dessutom brukar man ju icke taga till de högsta skattesatser, då statskassan icke därpå är i behof. Jag ber att särskildt få framhålla, att frågan om införande af en maltskatt för närvarande har ett mycket gynnsamt läge inom Riksdagen. Man gör därför klokare uti att börja med mera moderata skattesatser, och man har då uti herr Tillbergs förslag en dubbel utsikt till frågans lyckliga lösning, antingen genom sammanjämkning med Andra Kammaren eller genom gemensam votering.

Jag får därför anhålla om bifall till herr Tillbergs reservation.

Friherre Klingspor: Hufvudfrågan i denna sak är huruvida,
Första Kammarens Prot. 1903. N:o 53.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.* på sätt regeringen föreslagit, bryggerierna skola delas upp i två slag, skattefria svagdricksbryggerier och skattepliktiga ölbryggerier, eller om en ren maltskatt med större eller mindre modifikationer är att föredraga.

(Forts.) Vi hörde nyss en ledamot af den kommitté, som haft frågans utredning om hand, friherre Tamm, säga, att kommittén haft till åliggande att verkställa utredningen ur synpunkten att svagdricksbryggerierna skulle blifva skattefria, och därför framlade kommittén detta förslag, som i allt hufvudsakligt öfverensstämmer med Kungl. Maj:ts proposition. Men friherre Tamm yttrade också, att han visste icke, till hvilket slut kommittén skulle kommit, därest densamma haft full handlingsfrihet. Man måste beklaga, att utredningen af en så viktig fråga skulle försiggå under förut angifna bestämmelser och förutsättningar — man ville hafva det så, och därefter skulle saken ordnas.

Då jag först fick kännedom om detta förslag, en visserligen helt ytlig kännedom, syntes det mig, som om, därest man på berättigadt sätt kunde tillmötesgå nykterhetsintresset utan att förnärma andras intressen, jag skulle kunna vara med om det kungl. förslaget, men sedan jag fått deltaga uti frågans närmare utredning genom utskottet, fick jag alldeles klart för mig, att detta förslag hvilade på en oriktig botten. Den kontroll, som skulle utöfvas å dessa skattefria svagdricksbryggerier, vore af den beskaffenhet, komplicerad, dyrbar och osäker, att man icke med godt samvete skulle kunna vara med om att drifva igenom en sådan sak, hurudan färgläggning åt det kungl. förslagens håll man än bestått densamma. Det stod alldeles klart för mig, att principen var ohållbar i praktiken, fastän Kungl. Maj:t så välvilligt sökt ställa sig nykterhetsvännernas önsknin- ningar till efterrättelse. Och huru skulle då förslaget ställa sig i praktiken? Jo, för att få dessa 6 eller 7 millioner, som man beräknat, skulle man enligt det kungl. förslaget med 2 öre flaskan fördyra ölet för konsumenterna endast därför, att svagdricksintresset skulle få denna extra premie, då likväl samma belopp skulle kunna fås på den rena maltskattens väg och utan att fördyra ölet med mera än ett öre.

Nu har hans excellens herr statsministern nyss sagt, att när man pålägger allmänheten en konsumtionsskatt, bör den läggas så, att den kommer det allmänna till godo, och i samma vefva klandrade han reservanterna därför, att, på sätt han uttryckte sig, det vore ingen idé att, när allmänheten i allt fall skulle betungas med 2 öres förhöjdt pris per flaska, då taga den lägre gradering, vi föreslagit. Om premissen vore riktig, skulle det verkligen vara en svår kritik mot reservanterna, men beklagligtvis eller lyckligtvis var den icke riktig. Han höll på att vilseleda kammaren därför, att han själf ej hade saken rätt klar för sig, och det är ganska ursäktligt, därför att det verkligen icke är så lätt att arbeta sig in i denna fråga; men jag ber att få upplysa, att jag har mina uppgifter från sak-

kunnigt håll, inför hvilket äfven statsministern måste böja sig. Enligt gjorda beräkningar kommer, med den föreslagna depressionen af 12 till 5 öre, priset per flaska för allmänheten icke att ökas med mera än 1 öre, så att herr statsministerns bevisföring gentemot reservanterna är oriktig och faller således ned till marken. Jag behöfver därför icke vidare uppehålla mig vid hans anförande.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

Friherre Tamm sade, att Kungl. Majts proposition vore en medelväg mellan olika intressen, men det oaktadt slutade han med att yrka bifall till herr Östbergs förslag, därför att skattesatsen eljest blefve för hög. Genom herr Östbergs förslag nedbringas skatteinkomsten till hälften eller c:a $3\frac{1}{2}$ millioner. Då frågar jag, om principen eljest är riktig, kau det då vara rätt att sätta ned skattesatsen och komma till en lägre summa? Utskottet och herr Östberg intaga samma ståndpunkt, de skilja sig endast i afseende å skattesatsens storlek.

Den rena maltskatten är den enda, som utan att vidare betunga allmänheten och med iakttagande af den grundsats statsministern uttalade på det rättvisaste och enklaste sättet anskaffar en skatteinkomst, hvaraf staten får tillgodonjuta en fullt berättigad andel. Enligt beräkning åstadkommas här omkring 6 millioner antingen enligt herr Tillbergs ståndpunkt eller genom den rena maltskatten, representerad af herr Weinberg m. fl. reservanter, mellan hvilka olika förslag skillnaden utgör endast omkring 150,000 kronor, en i själfva verket ganska ringa skiljaktighet — ur synpunkten af statsinkomst kan det ju komma på ett ut.

Friherre Tamm förklarade, att man kunde nöja sig med den mindre skatten, och därför tillrådde han antagandet af herr Östbergs förslag. Men det kan jag icke vara med om, därför att, om ock statsverket för ögonblicket kan reda sig med $3\frac{1}{2}$ millioner, men vi pålägga skatten oriktigt, så kan man icke på den botten öka skatten utan att lädera andras intresse, och det kan jag ej finna vara riktigt. Dessutom veta vi litet hvar, att det icke är så lätt att få statsregleringens debet och kredit att gå ihop och därför, äfven om man besparat åtskilliga poster, som skolat utbetalas, är det nog säkert, att andra behof komma i deras ställe; penningar behöfvas alltid, och därför bör man lägga skatten så, att den utan att för mycket betunga allmänheten bereder statsverket den största möjliga inkomst.

Friherre Tamm förmenade, att den kontroll, som skulle blifva nödvändig enligt herr Tillbergs förslag, om man undantog en viss kvantitet från skatt, ej vore nöjaktig. Därpå svarar jag, den är minst lika effektiv som den ifrågasatta kontrollen för svagdricksbryggerierna enligt Kungl. Majts förslag. Men genom att undantaga de små bryggerierna, hvilka brygga från ett par tre tusen och upp till 20,000 kilogram, blir, enligt hvad kontrollbyrån förklarar, kontrollen här så effektiv, som det kan behöfvas. Det är nog möjligt, att, där det brygges upp till 20,000 kilogram, man kan lägga en säck till i mäsckaret, men det spelar en så obetydlig roll och är efter den upp-

Författnings- fattning, jag fått från sakkunnigt håll, en kontrollsynpunkt icke af
förslag ang. beskaffenhet att böra ingifva några bekymmer.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.

Herr Östberg sade, att man icke alltför starkt bör hålla på en princip i skatteväg, och att, om man finner Kungl. Maj:ts förslag sväfvande och af beskaffenhet att kunna medföra praktiska olägenheter, skall man icke blott för principens skull gå med på reservanternas. Jag gör detta icke heller blott för principens skull, utan jag går med på reservanternas förslag, såsom varande ur *praktisk* synpunkt att föredraga.

(Forts.)

Herrar friherre Tamm och Östberg talade om huru man skulle bära sig åt med de bryggerier, som nu finnas och brygga båda sorterna; man har ju sagt, att dessa måste inlösas af staten eller beredas någon ersättning. Friherre Tamm ansåg utskottets förslag icke lämpligt, utan trodde, att det borde ordnas på annat sätt, emedan kontrollen icke vore i detta afseende nöjaktig. Ja, det är nog ganska visst, och därför anser jag icke heller för min del utskottets förslag böra accepteras af kammaren.

Kontentan af hvad jag nu sagt är, att den rena maltskatten är ur alla synpunkter att föredraga, och därför ansluter jag mig också till herr Weinbergs m. fl. reservation.

Herr Almström förklarade, att han ville gå med på herr Tillbergs förslag därför, att det vore en så lämplig utgångspunkt för en eventuell sammanjämkning med Andra Kammaren. Ur den synpunkten vill jag ej vara med om detta förslag, då jag under inga förhållanden kan gå längre än herr Tillbergs förslag anvisar, så att herr Almströms synpunkt kan jag icke acceptera. Om jag vid en slutlig omröstning kommer att intaga *den* ståndpunkten, är det därför, att denna eftergift åt nykterhetsintressena bereder vid en blifvande gemensam votering en starkare ställning åt den ståndpunkt, jag innehar och hvarigenom jag kan våga hoppas framgång åt det föreliggande förslaget i den riktning, jag anser vara den rätta.

För närvarande yrkar jag bifall till herr Weinbergs m. fl. reservation.

Herr Lithander: Då jag såsom ledamot i bevillningsutskottet deltagit i frågans behandling, men icke anmält någon afvikande mening, syns det, som om jag med min röst biträdt det slut, hvartill utskottet kommit. Detta beror emellertid endast på en tillfällig omständighet, nämligen den, att då frågan sista gången behandlades, då betänkandet justerades, hade jag icke tillfälle att närvara, på grund af att jag åtnjöt ledighet från riksdagsarbetet, utan en suppleant inkallades.

I utskottet har jag uttalat mina sympatier för herr Lyckholms motion, detta dels på den grund, att jag anser principen riktig, att en maltskatt, som drabbar alla maltdrycker, åsättes och dels därför, att den moderation uti skattesatsernas bestämmande, som af herr Lyckholm föreslagits, synes mig under alla omständigheter vara att

rekommendera vid införande af en ny skatt. För min del skulle jag icke hafva något emot att göra svagdricka skattefritt, om detta vore praktiskt. Men för mig synes det, att kontrollen skulle blifva ytterst svår, om icke omöjlig, att åstadkomma; dessutom är det ju klart, att om dessa lägre skattesatser blifva tillämpade, drabbas svagdrickat på grund af sin ringa alkoholhalt mycket litet af desamma.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

Jag skall icke upprepa hvad föregående talare anført till förman för den åsikt, till hvilken jag kommit. Jag skall således, herr grefve och talman, inskränka mig till att yrka bifall till den af herr Weinberg m. fl. afgifna reservation.

Herr Törner: Jag har inom utskottet reserverat mig mot det beslut, till hvilket utskottet kommit. Detta har jag gjort först och främst och hufvudsakligast af det skäl, att jag ej anser det vara rätt, att man söker så till sägandes privilegiera en del yrkesutöfvare framför andra inom samma handtering. Ty det skulle man göra, såväl enligt Kungl. Maj:ts som utskottets förslag, om man låte en del bryggerier, de så kallade svagdricksbryggerierna, blifva skattefria, men däremot låte de kombinerade bryggerierna betala skatt.

Man har både inom utskottet och äfven här i dag anført flere skäl för ett sådant tillvägagående. Det hufvudsakliga skälet är, att svagdricka är en nödvändighetsvara och att man bör göra denna vara så billig som möjligt. Ja, det är mycket sant; det bör man göra. Men blir nu verkligen svagdrickat så mycket fördyradt, om herrar Weinbergs, Walins och Petris reservation skulle vinna kamarens tillstyrkan. Själfva kontrollen i och för sig skulle betinga en förhöjning af kostnaden för svagdricka med ett halft öre per liter. Ett svagdricksbryggeri, som tillverkar ända till 50,000 kilogram malt, och som skulle betala efter den skattesats, som reservanterna föreslagit, skulle få drickat fördyradt med ett halft öre per liter. Således skulle fördyrandet i sin helhet utgöra ett öre, däraf ett halft öre på grund af reservanternas förslag. Om nu reservanternas förslag ej antages, utan svagdrickat blir fritt, så skulle följden ovillkorligen blifva den, att dessa bryggerier skulle i allt fall höja priset å svagdricka med ett öre per liter, fastän det ej för dem fördyrats med mer än ett halft öre, utan att likväl den orättvisa, som ligger i utskottets förslag, blifvit undanröjd.

Vidare säges, att man i nykterhetens intresse skall arbeta för ett billigt svagdricka. Ja, jag anser mig böra tillkännagifva, att jag förstår icke hvad som menas härmed. Skulle nykterhetens befrämjande motarbetas därigenom, att svagdrickat blefve ett halft öre dyrare per liter? Jag vet ej, huru det skulle gå till. Skulle de, som vilja dricka svagdricka, om detta är billigt, till följd af denna förhöjning gå öfver till en annan dryck? Det tror jag icke, så mycket mindre, som de andra dryckerna äro vida dyrare. Jag håller således före, att nykterheten skulle hafva hvarken gagn eller skada af reservanternas förslag. Då jag således anser, att det fördyrande,

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)* som här afses, icke spelar någon roll och att nykterheten icke på något sätt beröres af reservanternas förslag, och då genom dessa reservanternas förslag alla bryggerier blifva likställda, så att det ena icke får någon undantagsställning gentemot det andra, och sålunda icke därigenom framkallas någon illojal konkurrens, så ser jag icke några skäl, som tala för bifall till utskottets hemställan.

Hvad nu särskildt skattesatsen beträffar, så är det ju alldeles gifvet, att den af Kongl. Maj:t och utskottet föreslagna skattetaxan skulle blifva ännu mer till skada för de icke skattefria bryggerierna, om en del bryggerier blefve skattefria, ty därigenom skulle kostnaden för tillverkningen för de förra förhöjas med minst ett öre utöfver hvad det skulle blifva enligt reservanternas förslag. Det vore således att göra förhållandet mellan bryggerierna ännu mera ogynnsamt och skadligt. Jag kan således på inga villkor vara med om utskottets förslag i den delen.

Jag vill därför i korthet yrka bifall till herrar Weinbergs, Petris och Walins reservation.

Herr Dahlberg: Att frågan om maltskatt förr eller senare skulle komma på dagordningen, är ju alldeles gifvet. Ett så lockande skatteobjekt lär näppeligen kunna alldeles undslippas. Men frågan ställer sig för mig så: är tiden därför just nu inne och är det klokt att *nu* föreslå denna skattetyd? Svaret på den frågan beror på om statsverket för det närmaste året verkligen har behof af de inkomster, som afses att med denna skatt vinnas. Af Riksdagen vidtagna ändringar i Kungl. Maj:ts statsregleringsproposition synas emellertid antyda, att så icke är fallet. Riksdagen har strukit ett belopp af omkring 6,900,000 kronor, men beviljat åtskilliga anslag utöfver den kungl. propositionen, så att det återstår en strykning af nära $5\frac{1}{2}$ millioner kronor. Den beräknade maltskatten skulle uppgå till 6,000,000 kronor. Då kan man väl med skäl fråga: är det nödvändigt att *just nu* besluta införandet af denna skatt? För mig är det alldeles klart, att *den* Riksdag, som beslutat bevillningsafdrag för mindre jordbruk samt borttagit växelstämpeln och åtskilligt annat, gjorde klokt i att ej ålägga en konsumtionsskatt, som förnämligast drabbar den stora arbetarebefolkningen. Om en sådan skatt vore nödvändig, så skulle jag vara den förste, som röstade för densamma, och jag förvänar mig icke alls öfver, att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen med dess innehåll och dess uppställning velat föreslå den. Men nu, sedan Riksdagen vidtagit väsentliga ändringar i samma statsverksproposition, kan jag ej finna, att denna skatt vare sig nu är nödvändig eller ens önskelig, och yrkar därför afslag å utskottets hemställan.

Herr von Mentzer: Jag skall till en början be att få använda en liten bild för att klargöra min ställning till frågan. Om jag antager, att det kunde tillverkas något slags små projektiler, som hade

den egenskapen att, när de kastades ut i en folkhop, så voro de synnerligen tilltalande och tedde sig lysande, och ju närmare dessa små projektiler komme, desto mer fängslades folket af dem, desto mer sågo de dem glänsa. Både den ena och den andra i folkhoppen hade naturligtvis sin frihet att låta bli att gå intill projektilerna, men, som sagdt, de hade en förunderlig dragningskraft, och somliga människor hade icke förmåga att kunna emotstå denna projektilernas dragningskraft, utan kommo för nära, och hvad hände då? Jo, då exploderade projektilerna och åstadkommo betydlig förödelse. Nu är det icke utan, att jag för min del tycker, att de berusande spritdryckerna hafva en viss likhet med dylika projektiler. Med en sådan syn på saken är det ej underligt, att jag i alla frågor, som angå sådana saker som denna, anser — och anser det vara helt naturligt — att det riktigaste och bästa vore att helt enkelt förbjuda, att sådana projektiler finge tillverkas eller utkastas bland folket. Men det vet jag väl — så pass mycket har jag varit med — att det ej alls lönar sig att för närvarande hålla på något sådant, utan man får taga tiden sådan den är.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

Här är nu ifrågasatt en skatt på ett visst slag af spritdrycker. I fråga om en sådan skatt intager jag den ställning, att jag helst skulle se, att aldrig sådana skatter komme ifråga, och detta af det skäl, att när en gång det allmänna medvetandet blir genomträngdt af idén om att spritdryckerna böra inskränkas eller borttagas, så ligga sådana skatter alltid i vägen för lämpliga åtgärder. Men då jag ej vill kasta bort min röst genom att rösta för afslag, så måste jag gå med på något af de föreliggande förslagen. Då är här först ett förslag, som tyckes vara mycket beaktansvärdt, då, såvidt jag rätt uppfattat ställningen, samtliga bevillningsutskottets ledamöter från denna kammare uttalat sina sympatier för detta förslag. Det är det Lyckholmska förslaget. Det utgår först från den satsen, att Kungl. Maj:ts förslag skulle kränka allas likhet inför lagen, och detta är nog en hörnsten i det Lyckholmska förslaget. Men om man ser saken rätt, så är det icke så alldeles säkert, att allas likhet inför lagen kränkes genom Kungl. Maj:ts förslag. Det är ju visserligen sant, att vid tillverkningen af både svagdricka och öl användes malt, men det är icke det väsentliga i saken, hvad som innehålles i den ena eller andra drycken, utan det väsentliga är, efter mitt förmenande, hvad den ena eller andra drycken kommer att användas till. Svagdrickat är ämnadt till en, såsom man anser, ofarlig nödvändighetsvara, som till väsentlig del begagnas af arbetarebefolkningen. Det andra slaget af dryckerna i fråga är ett åtminstone för många farligt njutningsmedel. Skulle jag då försöka fullfölja den bild, som jag i jåns gaf, skulle jag vilja säga, att likaväl som staten skulle med full rättvisa kunna och böra förbjuda, att de där farliga små projektilerna tillverkades och utkastades, på samma gång som staten medgäfvde, att andra projektiler finge tillverkas, oaktadt de vore af samma ämne, dynamit — jag menar med dessa andra projektiler

*Författnings- sådana, som voro afsedda för nyttiga ändamål, bergsprängning och
förslag ang. sådant — likaväl som detta kunde ske med full rättvisa i båda
tillverkning fallen, likaväl skulle det med min syn på saken kunna med full
och beskatt- rättvisa lämnas frihet för tillverkningen af en ofarlig nödvändighets-
ning af malt- vara, på samma gång man med full rättvisa lade skatt på ett åt-
drycker. minstone för åtskilliga farligt njutningsmedel.*
(Forts.)

Det andra skälet, som herr Lyckholm hufvudsakligen stöder sig på, är att kontrollen öfver skattens utgående skulle blifva bättre enligt hans förslag. Så vidt jag har kunnat uppfatta de bägge förslagen, skulle kontrollen enligt båda förslagen vara densamma ifråga om de starkare ölsorterna, men det är på svagdrickat, som herr Lyckholm hufvudsakligen vill hafva skärpt kontroll. Den kontroll, som enligt Kongl. Maj:ts förslag är föreslagen för svagdricka, är i hufvudsak öfverensstämmande med den, som i Danmark äger rum på starkare drycker, och frestelsen att missbruka kontrollen är mindre i fråga om svagdrickat, där afgiften är så liten, än ifråga om de starkare dryckerna. Det tyckes således ej förefinnas någon särskild anledning att öka kontrollen.

Det sista skälet, som herr Lyckholm anför till förmån för sin motion, är att genom densamma skulle man förhindra tillbakagång i maldryckskonsumtionen. Ja, att en bryggare kan beklaga sig öfver någonting sådant, som att tillbakagång skulle äga rum i afseende å maldryckskonsumtionen, det kan man ju under vissa förhållanden finna förklarligt, men en sådan åskådning torde icke vara den förhärskande hos allmänheten, och jag vill påstå, att den bör ej heller vara det, icke ens i den lagstiftande församlingen. Jag är mycket mera tilltalad af den anda, som rådde vid ett tillfälle liknande detta, nämligen då det var fråga om att lägga skatt på brännvinstillverkningen. Den andan gaf sig uttryck i Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 9 november 1853 och finnes där på flere ställen uttryckt. Jag håller det för dyrbart att särskildt vid detta tillfälle få erinra om åtminstone en liten punkt i Kongl. Maj:ts berörda nådiga proposition, och jag skall därför be att få läsa upp den: »Kongl. Maj:ts plikt såsom den högste vårdaren af samhällets väl, dess varma önskan att se omkring sig ett ädelt och sedligt folk lika fritt från de förnedrande bojor, hvilka påläggas af låga begär, som från utländskt våld och inhemskt förtryck, samt hela den tänkande delens af svenska folket otvetydigt uttalade önskan föranlåta Kongl. Maj:t att på det allvarligaste uppmana Rikens Ständer att med åsidosättande af alla enskilda och jämförelsevis obetydliga intressen medverka till undanröjande eller åtminstone förminskning af ett ondt, som, om det får ohejdadt fortgå, måste föra landet allt närmare till ekonomiskt obestånd och moraliskt fördärf.»

Af de skäl, som jag nu tillåtit mig anföra, förstå herrarne, att jag för min del ej känner mig tilltalad af herr Lyckholms motion eller af de reservationer, som utlöpa i samma yrkande som denna motion.

Här har nu vidare föreslagits, att vi skulle stanna vid herr Östbergs reservation. Den går så till vida i samma fåra som Kungl. Maj:ts proposition, att den går med på, att de rena svagdricksbryggerierna skulle få förblifva skattefria. Men för att gifva ett erkännande åt yrkandet om ersättning åt öfriga bryggerier, som genom en anordning med svagdricksbryggerier skulle göra en förlust, därigenom att de ej skulle kunna begagna åtskilliga redskap, har herr Östberg velat medgifva, att beskattningen för allt malt må sättas efter en viss, mycket låg skala. Denna reservation tyckes mig icke träffa det den åsyftar. Den åsyftar att gifva ersättning åt de ölbryggerier, som få vissa apparater obrukbara, men nu finnes ju en hel del ölbryggerier, som enligt uppgift på sid. 126 tillverka enbart öl, och de representera en summa af 17,165,966 kilogram afverkad malt. Äfven dessa skulle komma i åtnjutande af den lägre, af reservanten föreslagna skatteskalen, och därtill finner jag ej något skäl.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)*

Så har äfven här förordats herr Tillbergs reservation, enligt hvilken de nu existerande bryggerier, som inskränka sig till afverkning af högst 20,000 kilogram årligen och endast tillverka svagdricka af den typ utskottet velat lämna skattefritt, skulle få detta malt skattefritt. Denna skatt har kallats en försvarsskatt i den mening, att den skulle lämna medel till vårt yttre försvar. Jag skulle gärna se, att den finge fullt behålla typen af försvarsskatt i en annan bemärkelse, nämligen att vara en försvarsskatt mot en inre fiende. Under arbetet för nykterhetens befrämjande har man gång efter annan kommit till den slutsats, att ett af de bästa medlen för nykterhetens befrämjande är att få en god alkoholfri dryck att erbjuda befolkningen. Vinnandet af detta medel skulle ju till väsentlig del förhindras, om herr Tillbergs reservation antages. Ty det är ju, som redan sagts, endast de nu existerande bryggerierna, som skulle få nämnda förmån; och om det komme några nya bryggerier, så skulle de, äfven om de aldrig så väl behöfdes — det var herr Östberg, som anförde detta — icke få åtnjuta skattefrihet, och om några af de nu existerande skattefria bryggerierna upphörde att vara svagdricksbryggerier, så förlorade de denna rättighet. Således går den reservationen ut på att tillintetgöra dessa svagdricksbryggerier, hvilket jag ej vill vara med om.

Då återstår af hvad här blifvit förordadt endast utskottets förslag, och mot det har väsentligen blifvit invändt, att kontrollen skulle blifva så underhållig under de fem år, då vissa skattepliktiga ölbryggerier skulle hafva rätt att efter särskildt tillstånd af Kungl. Maj:t tillverka svagdricka. Då kontrollen afser en så kort tid som fem år, och det således är fråga om en öfvergående sak samt jag i allt fall tycker, att man väl mycket misstror herrar bryggare att vara alltför mycket intagna af lusten att vilja missbruka kontrollen, finner jag mig ej böra hänga upp mig på den saken.

Slutet är således, herr grefve och talman, att jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)

Herr Leman: I den brännvinsförsäljningsförordning, som år 1855 utgafs, stadgades, att personer, hvilka förut haft burskapsrätt att sälja brännvin, skulle få behålla denna sin rätt, så länge de lefde. På samma sätt stadgades i maltdrycksförsäljningsförordningen af år 1874, att de, som förut ägt rätt att försälja maltdrycker, skulle få behålla sådan rätt. Det var således ett personligt monopol, som gafs, måhända fullt befogadt. Dessa rättigheter hafva emellertid blifvit ytterst lukrativa. Kändt är ju, att städer, som bildat brännvinsförsäljningsbolag, hafva till synnerligen höga priser måst inköpa en stor del personliga brännvinsförsäljningsrättigheter. Några få dylika rättigheter finnas dock ännu kvar och äro för innehafvarne ytterst lönande. På samma sätt finnes det i de större städerna en hel del personliga ölförsäljningsrättigheter kvar, hvilka mestadels innehafvas af gamla gummor, som mot höga belopp utarrendera dem.

Herr Tillberg vill medelst sin reservation nu införa ett annat slags monopol, nämligen icke ett personligt, utan ett *sakmonopol*. Jag har begärt ordet för att varna dem, som eljest tänkt bifalla hans reservation, att på detta sätt bidraga till att Riksdagen skulle införa monopol. Herr Tillberg sade själf i sitt anförande, att man kan säga, att det är monopol, men att det icke vore så farligt. Jag däremot anser det ganska farligt. Herr Tillberg har nämligen yrkat, att själfva *svagdricksbryggerierna* skola blifva skattefria, men har däremot icke yrkat att, i analogi med hvad förut funnits stadgadt i de af mig omnämnda förordningar, de *tillverkare*, som för närvarande hafva svagdricksbryggerier, skulle, så länge de lefva och vilja fullfölja sin verksamhet, få skattefritt begagna 20,000 kilogram malt. Detta hade ju kunnat gå an samt hade kunnat försvaras på den grund, att undantagsrätten skulle tillkomma respektive tillverkare, därför att de under redan nu existerande förhållanden öppnat en rörelse, hvars bedrivande skulle i hög grad försvåras, om i densamma skulle användas beskattadt malt.

Men herr Tillbergs bryggerier komma att i alla tider blifva monopoliserade bryggerier. De komma naturligtvis att i handel och vandel betinga mycket högre priser än andra och komma naturligtvis äfven att hindra uppkomsten af nya småbryggerier, ty just för dessa småbryggerier skulle det blifva omöjligt att kunna konkurrera, om enligt herr Tillbergs förslag det ena bryggeriet skulle betala maltskatt och det andra vara skattefritt. Hvilken åsikt kammaren än må hafva i själfva hufvudfrågan, så hemställer jag dock, att kammaren icke måtte antaga herr Tillbergs reservation, och detta just därför att den, liksom de flesta välvilliga kompromissförslag, innebär skadliga inkonsekvenser.

Medan jag har ordet vill jag meddela, att jag för min del anser utgörande af ren maltskatt vara det enda riktiga beskattnings-sätt. Skäl härför hafva förut af flere talare anförts, så att jag icke vill uppehålla kammaren med att åter upprepa dem. Jag vill endast tillägga, att det för mig viktigaste skälet är, att jag anser, att, om

ej ren maltskatt införes, det ej heller finnes möjlighet att hålla någon effektiv kontroll. Jag misstänker visserligen icke människor, men jag vet, att där frestelsen är stor, där gifver mången lätt vika för densamma. Då nu enligt utskottets förslag kontrollen vid de skattefria bryggerierna skulle blifva ytterst svag, så ligger det nära till hands att befara, det underslef ej skola uteblifva.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskattning
af malt-
drycker.
(Forts.)*

Jag befarar ock, att i och med det att utskottets förslag blifver lag, kommer äfven handeln med svagdricka att frigifvas, och då blifver tillfället ännu värre, ty då blifver det nästan omöjligt att utöfva någon kontroll.

Känt är, att förslag redan blifvit väckt därom, att handeln med svagdricka borde frigifvas och icke stå under sådan kontroll som handeln med öfriga maltdrycker. Går ett sådant förslag igenom, så kommer det enligt min åsikt sannerligen icke att verka i nykterhetens intresse, ty äfven om några svagdricksförsäljare hålla sig inom sin befogenhet att sälja endast svagdricka, så lära nog många andra förledas till att sälja mycket mer maltstarka drycker än svagdricka, hvilket i allmänhet lärer blifva omöjligt att undersöka och förhindra.

Herr talman, jag yrkar bifall till herr Weinbergs m. fl. reservation.

Häri instämde herr *Dickson*.

Friherre Trolle: Herr grefve och talman! Då jag icke kunnat inom utskottet närvara vid slutbehandlingen af denna fråga, skall jag be att, utan att ingå på några detaljer, endast helt generellt få tillkännagifva de skäl, som göra, att jag icke kan förena mig med utskottet. Jag förutskickar, att det ingalunda är i sak, jag är oense med utskottet. Jag anser tvärtom, att ölet är ett utmärkt skatteobjekt i behofvens tid, men det är sättet för den föreslagna skattens uttagande, som jag ej kan gilla.

Missnöjet med det slut, hvartill utskottet kommit, tror jag också är ganska allmänt. Ölbryggarne äro missnöjda, naturligt nog, nykterhetsifranne äro naturligtvis äfven nu som alltid otillfredsställda, och vi ölkonsumenter, de enda som i sista hand skola få betala kalaset, vi äro naturligtvis också missnöjda.

Det är ju i alla fall icke så underligt, att ett missnöje är rådande med det slut, hvartill utskottet kommit, i ty att det onekligen innebär ett orättvist gynnande utaf en kategori af maltdrycksfabrikanter och maltdryckskonsumenter.

Frågan om en maltskatt har nu kommit fram för att fylla statens penningbehof för vårt försvar. Det är således, såsom förut blifvit antydt, fråga om en verklig försvarsskatt. Det synes mig då också vara rimligt, att hvarje maltdryckskonsument får i sin mån bidra till att betala denna skatt. Nu invändes emellertid, att vi böra tänka på att på allt sätt och vis gynna nykterhetsvännernas ädla sträfvan, och herr von Mentzer sade nyss, att han så gärna skulle vilja, att denna

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af malt-drycker. skatt vore en försvarsskatt mot en inre fiende, rusdrycksmissbruket. Ja, om så vore, skulle jag ingenting hafva däremot, men jag undrar dock, om någon af herrarna kan tro, att det skall vinnas en enda anhängare åt nykterheten genom att svagdrickat blir fritt, men ölet blir beskattadt. Jag för min del tror det icke.

(Forts.)

När nu, enligt mitt förmenande, detta nykterhetsifarnes kraf på frihet för malt till svagdricksbrygden icke gynnar den moraliska sidan af saken, men i stället snedvrider hela förslaget genom den orättvisa, som därigenom skulle åstadkommas, så synes det mig, att detta kraf bör kraftigt tillbakavisas. Detta har utskottet enligt min mening icke gjort, utan utskottet har i stället, genom att taga för mycket hänsyn till dessa kraf, satt bryggerierna i det obehagliga valet mellan att antingen göra skattepliktigt öl eller skattefritt svagdricka, en svårighet som naturligtvis är så mycket större, som de flesta bryggerier göra bådadera och som vållar dem stora kostnader och afbräck i deras rörelse. De okontrollerade svagdricksbryggerierna skulle vidare just genom frånvaron af kontroll rent af uppmontras till att släppa ut genom surrogater och andra ingredienser åstadkomna hälsovådliga fabrikater. Detta är naturligtvis äfven något att taga hänsyn till.

Vidare har, för att dessa nykterhetsifarnes intressen skola tillgodoses, skatten blifvit föreslagen dubbelt så hög som i själfva ölandet Tyskland och dubbelt så hög som Riksdagen själf tänkte sig den, när man första gången kom att tänka på malt som skatteobjekt.

Under sådana förhållanden återstår för mig endast en enda rättvis grund för beskattningen, nämligen den rena maltskatten. Genom dess införande bringas rättvisa, så vidt möjligt är, åt alla, och likhet åstadkommes inför lagen, hvarjämte ordning, reda och kontroll bringas in i det hela, och konsumenterna af svagdrickat få ju äfven då i ringare mån än ölkonsumenterna bidra till skatten, enär ju svagdrickat, som de förtära, kräfver mindre mängd malt vid tillverkningen än ölet. Jag hör således till dem, som ställa sig på den rena maltskattens grund, och då är det naturligtvis den Lyckholmska motionen, som mest har tilltalat mig. Jag hade mycket tänkt på att kunna sluta mig till den af herr Tillberg afgifna reservationen, men som jag allt fortfarande lifligt omfattar den rena maltskattens princip, skall jag i stället, herr grefve och talman, be att få yrka bifall till herr Weinbergs m. fl. reservation.

Grefve Hamilton: Onekligen förefaller det egendomligt, att motståndarne till utskottets förslag anförä såsom skäl för sitt motstånd, att det vore orättvist att ej beskatta all malt, enär man i motsatt fall skulle gynna svagdricksbryggarna på ölbyggarnes bekostnad. Häråf skulle framgå, att det vore bryggarna, som skulle erlägga skatten. Jag har nu för min del en helt annan uppfattning, nämligen att det är konsumenterna, som komma att erlägga denna

skatt, och man bör i så fall naturligtvis taga i öfvervägande, huruvida dessa äro i tillfälle därtill.

Jag föreställer mig, att, då ölet väl icke kan anses såsom en nödvändighetsvara, en konsument mycket väl borde kunna erlagga ett eller annat öre högre betaldt för denna dryck. Således kan jag för min del icke inse, hvarför man icke kan beskatta ölet. Däremot håller jag före, att lagstiftningen bör så mycket som möjligt gynna förtäring af svagdricka, enär denna kan motverka en öfverdrifven förtäring af brännvin och äfven af öl. Det förefaller mig också vara olämpligt att lägga skatt på ett födoämne, som är en nödvändighetsvara för den fattigare befolkningen, och, så vidt man kan, bör man väl undvika att beskatta fattigmans dagliga dryck.

Att det af herr Tillberg framställda förslaget kan vinna genklang här i denna kammare, har jag svårt att förstå, då det ju går ut på att gynna vissa orters befolkning — ty jag talar icke om bryggarna, hvarken öl- eller svagdricksbryggarna, enär de för mig äro tämligen likgiltiga. De taga i hvarje fall ut sin vinst, då de äro skyddade emot utlandet. Nej, det är orterna det gäller. De orter, där svagdricksbryggerier redan finnas, få sitt svagdricka skattefritt, under det att de orter, där sådana bryggerier saknas och nya således måste anläggas, skulle få sitt svagdricka skattepliktigt. Detta vore ju dock efter mitt förmenande en uppenbar orättvisa.

En talare på skånebanken har nyss framhållit, att, om icke skatt lades på dricka, svagdrickat skulle komma att blandas med surrogat, men, så vidt jag vet — ehuru ju han, som är medlem af bevillningsutskottet, borde veta det bättre — stadgas i lagen förbud mot att använda sackarin och dylikt.

Tager man vidare skattesatserna i öfvervägande, så, enär staten uppgifves icke behöfva dessa ökade inkomster, skulle man ju kunna tänka sig, att skattesatserna borde nedsättas. Men utaf de skäl, som blifvit framhållna från statsrådsbanken af hans excellens statsministern — att konsumenterna, äfven om skattesatserna nedsättas, troligen få betala samma pris, förefaller det mig lämpligt att taga de af Kungl. Maj:t föreslagna, och ber jag därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Wieselgren: En föregående talare började sitt anförande med ett slags ursäkt. Han åberopade som skäl, hvarför han begärt ordet, att han hade varit ledamot af 1891 års kommitté. Jag känner mig därför uppfordrad att be om ursäkt på ungefär samma grund, ty jag var medlem af 1881 års kommitté. Det var således för 22 år sedan, som jag började sysselsätta mig med denna fråga; och nog har den avancerat betydligt sedan dess.

Om jag skulle börja med att redogöra för den tidens erfarenhet af de då för handen varande förhållandena, så skulle jag just icke säga annat än, hvad herrarne redan förut veta. Min väsentligaste behållning af arbetet i sagda kommitté var, måste jag

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af malt-drycker.
(Forts.)

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*
(Forts.)

säga, den, att jag först då lärde mig inse, hvad ölförbrukningen haft att betyda för det svenska folket under långt förgångna tider. Det var vid sysselsättningen med den historiska delen af vårt uppdrag, som jag insåg att ölet, långt ifrån att, som man i allmänhet då förmenade, vara en mycket oskyldig dryck, hade under många århundraden varit svenska folkets enda och ytterst farliga rusdryck. Alla de kungl. plakat, förordningar eller resolutioner på Riksdagens ständers besvär och dylikt, som sysselsatte sig med motverkande af dryckenskapen, hade ölförbrukningen som bakgrund. Så långt tillbaka, som någon yttring af våra fädrens lif föreligger, föreligger också yttringen af en dryckenskap, som hade sin källa i ölförbrukningen.

Om vi nu också hafva glömt dessa saker, så är det i alla fall faktiskt, att man icke lär kunna komma ifrån att erkänna, att den nu förevarande frågan med fullt fog kan ses icke blott från beskattningssynpunkt utan ock ifrån sedlig synpunkt, ifrån nykterhetssynpunkt. Det har dock försiggått många stora förändringar i fråga om nykterhetsvännernas egen uppfattning af denna beskattningsfrågas betydelse för nykterhetsarbetet. När det för en 60 å 70 år sedan gällde att upptaga striden mot den grufliga brännvinsförbrukning, som då utarmade och fördärfvade vårt folk, då samlade sig nykterhetsvännerna enhälligt omkring den fana, på hvilken det stod skrifvet: rusdryckernas beskattning. Nu återigen är nykterhetsvännernas uppfattning i denna fråga icke alls enig; det största antalet af dem vill tvärtom icke höra talas om beskattning af rusdryckerna. Herrarna hafva nog sett af tidningarna, hurusom den ena resolutionen efter den andra fattas i denna riktning: bort med all skatt på rusdrycker! För min del måste jag säga, att detta är en vansinnig politik, och att, om den skulle komma att göra sig gällande, vi då först skulle äga anledning att med hopplöshet tänka på möjligheten af vårt nationella försvar i inre mening. Jag konstaterar emellertid endast faktum, och för min del är jag fullkomligt öfvertygad om, att, därest svenska Riksdagen icke kan ena sig om ett förslag, sådant som det nu framlagda, det icke skall dröja länge, innan alla de, som rycka fram till storms emot en beskattning utaf »den mindre bemedlade allmänhetens konsumtionsartikel», som det heter, skola finna nykterhetsvännerna i sin spets.

Här har talats om de skattesatser, som utaf Kungl. Maj:t hafva blifvit föreslagna, och man har ansett dem vara för höga. Jag undrar dock, mina herrar, om vi icke härvid måste erinra oss, att vi i början af denna riksdag gjorde en rätt afsevärd förhöjning i brännvinsskatten. Det är nu ett fullkomligt bestämdt och klargjordt faktum, att det måste finnas en viss proportion mellan ölpriset och brännvinspriset. Är ölpriset för lågt i förhållande till brännvinspriset, då kastar sig den stora öfverflöds-konsumtionen på ölet, och, som jag nyss erinrade om: ölet kan icke fritagas från att vara en ytterst farlig rusdryck. Är återigen brännvinspriset för lågt

i förhållande till ölpriset, så kastar sig konsumtionen på brännvinet, hvilket vi sett äga rum i Danmark. Således behöfves en bestämd och väl afvägd proportion mellan prisen på båda dessa rusdrycker, och för min del anser jag, att Kungl. Maj:ts förslag i detta fall är lyckligt funnet.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

(Forts.)

Men, säger man, hvad tjänar det till att lägga skatt på ölet, då man icke tjänar nykterheten genom att fördyra denna artikel. Ja, mina herrar, om vi se saken individuellt och fråga: upphör en person, som vill dricka öl, att göra det därför att han får betala några ören mer för sin butelj, så tror jag, att svaret måste blifva: nej, det gör han visst icke, han dricker öl i alla fall. Nå, säger man, då bör det väl från nykterhetssynpunkt vara alldeles likgiltigt, om ölet skattlägges eller icke. Nej, mina herrar, den slutsatsen vore oriktig. Efter min öfvertygelse ligger största betydelsen för nykterhetsintresset i att få en ölbeskattning till stånd; ty först med ölbeskattningen blir möjligt att på ett tillfredsställande sätt ordna ölförsäljningen. Jag behöfver endast erinra herrarne om hvad som här försiggick i går, för att jag skall hafva ett motiv att åberopa för riktigheten af denna min sats.

Nå men, säger man, detta förslag kränker rättvisans fordringar; man premierar svagdrickat på ölets bekostnad. Nåväl, hvad är det annat, som ägt rum hela denna långa tid beträffande ölet i förhållande till brännvinet? Ölet har varit premieradt i förhållande till brännvinet hela tiden igenom, ty alkoholen i brännvinet har varit beskattad, men alkoholen i ölet har varit fri. Jag kan således icke alls finna, att det här är fråga om något för rättfärdighetskänslan upprörande. Därtill ber jag blott att få lägga, att det finnes en skillnad mellan svagdrickat och ölet, som talar för svagdrickats premiering, den skillnaden nämligen, att då ölet är en rusdryck, som begagnas som njutningsmedel, svagdrickat är en nödvändighetsvara, som icke begagnas som njutningsmedel; svagdrickat är icke en rusdryck, och till följd däraf tror jag för min del, att rättfärdigheten kan känna sig rent af uppmanad att försöka att premiera det-samma.

Jag vill konstatera, att det här i mångt och mycket har uttalats misstro mot bryggarnas ärlighet; den misstron har dock enligt mitt förmenande drifvits något för långt. Det har talats så mycket om »frestelsen» för dem, och man har ansett det vara alldeles naturligt, att de skulle falla för frestelsen. Ja, mina herrar, nog erkänner jag, att det ligger en frestelse i den kanske mindre tillfredsställande kontroll, som här skulle kunna komma att effektueras, men jag har dock svårt för att tro, att man med rättvisa kan »skära alla öfver en kam», som det heter, så att man skulle kunna säga, att om vi nu göra en lagstiftning i denna riktning, följden därutaf skall blifva den, att vederbörande blifva lagbrytare allesamman. Detta kan jag icke tro. Det kan ju nog hända, att ett eller annat sådant fall kan förekomma, och det är ju ganska bedröfligt, men jag har den

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.* tilltro till dessa våra vederbörande, att de ändå icke skola visa sig så svaga för frestelsen, som här i allmänhet är förutsatt.

Vidare har det talats om, att man borde afslå skatten därför, att den skulle komma att drabba en konsumtionsartikel för våra arbetare. Ja, jag kan ej säga annat än att jag mycket gärna unnar en arbetare att få dricka »ett glas öl» för möjligast billiga pris, men erfarenheten har dock lärt mig, att saken får ses på ett annat sätt. För min del är jag öfvertygad om, att i den mån man skulle kunna leda arbetarnes konsumtionslust ifrån ölet gör man dem själfva en stor tjänst, ty för mångfaldiga ibland dem är ölet vida mindre ett njutningsmedel än en olycksdryck.

(Forts.)

Med de synpunkter, som jag nu har tillåtit mig att här införa kammaren antyda, bör det icke förvåna, om jag slutar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Östberg: Emot den skatteskala, som förekommer uti samtliga reservationer, den Lyckholmska skalan, gjordes af hans excellens statsministern några anmärkningar, som jag anhåller att få bemöta.

Han yttrade, att den skatt utaf 12 öre per kg., som är föreslagen, skulle fördyra ölet med 1,07 öre per halfbutelj. Det är ganska svårt att därvidlag fastslå en alldeles bestämd siffra, då man vet, att maltätgången vid ölbrygd icke alltid är lika, enär man ju har starkare och svagare ölsorter. Man kan också göra beräkningen på ett ofantligt enkelt sätt, då man vet, att det allmänt räknas så, att ett kg. malt ger 4 liter öl. Om då skatten är 12 öre per kg., så blir detta jämt 3 öre per liter eller 1 öre per halfbutelj. Räknar man på detta sätt, är det alltså klart, att skatten kommer att jämmt motsvara ett öre per halfbutelj. Dessutom vill jag ock erinra därom, att alla bryggerier beröras af den progressiva skalan, och att således icke ens de stora bryggerierna få betala fullt 12 öre per kg. malt samt de medelstora bryggerierna — de bryggerier, som afverka under 200,000 kg. malt årligen — få betala en skatt, som går under 11 öre. Jag tror således, att man med fullkomligt lugn kan taga den föreslagna skatteskalen under beräkning, att ölpriset icke kommer att höjas med mera än ett öre per halfbutelj.

För öfrigt tror jag, att man icke behöfver vara så öm om bryggerierna i detta fall. Det är icke orimligt, att de själfva få bära en del af skatten. Jag har på flera håll, där man nu resonerat om denna sak, sett framhållet, att bryggerierna, till följd af konkurrensen, säkerligen skulle få bidraga ganska afsevärdt till den skatt, hvarom nu är fråga.

Det bar här nu yrkats, dels att man skulle afslå hela malt-skatten, och dels å andra sidan, att man borde taga Kungl. Maj:ts förslag för att därigenom få en starkare statsreglering. Jag ställer mig för min del på den ståndpunkten, att det vore lyckligast, om man nu beslöte sig för en maltskatt. Därför att denna skatt i och

för sig är mycket lämplig och det är skäl att nu gå in på denna skatt, då ett förslag här föreligger och tidpunkten ju kan anses lämplig att förena olika meningar om saken. Men jag kan fortfarande icke anse det vara klokt att taga ut skatten med så högt belopp, som af Kungl. Maj:t och utskottet nu är föreslaget.

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af malt-drycker.
(Forts.)

Denna skatt beräknas uti den kungl. propositionen till öfver 6 millioner kronor. Man bör dock betänka att, sedan den tidpunkt, då denna beräkning gjordes, öltillverkningen stigit så ofantligt, att man med allt skäl till den beräknade siffran 6,300,000 bör kunna lägga 28 %, och således är det antagligt, att denna skatt skulle komma att inflyta till statsverket med ungefär 8 millioner kronor.

Detta belopp får väl ändock anses vara väl högt, då det af de beräkningar, som erhållits från statsutskottet, framgått, att ungefär 500,000 kronor fattas i statsregleringen. Att under sådana förhållanden taga upp en skatt till så högt belopp som ungefär 8 millioner kronor kan väl ändock icke vara tillrädligt.

Man kan visserligen erkänna, att det är godt att hafva en stark statsreglering, att hafva godt om penningar i statskassan. Men äfven denna sak har två sidor, och det är ej alldeles utan skäl, som från vissa håll anmärkes, att det icke är bra att hafva alltför mycket penningar, ty det föranleder i allmänhet till utgifter, hvilka man skulle kunnat undvika. Jag tror därför, att det är klokare att gå en medelväg, att visserligen se till, att man har tillräckligt med penningar för nödvändiga behof, men att man icke bör söka genom skatter drifva upp mera penningar än man behöfver för att möjligen framdeles hafva dem till godo, då man kan få anledning till att göra nya utgifter. Jag tror, att den enda riktiga åtgärden vid detta tillfälle är att nu antaga skatten, men antaga den till ett lägre belopp. Jag har gjort en beräkning, hvad skatten skulle kunna inbringa, ifall man godkänner mitt förslag, d. v. s. frihet för svagdricksbryggerierna, men med den s. k. Lyckholmska skatteskalen. Den skulle, enligt hvad jag räknat ut, efter 1897 års siffror gifva en summa af $3\frac{1}{2}$ millioner kronor; men om därtill läggas de 28 %, hvarom jag nyss talat, skulle den ökas till ungefär $4\frac{1}{2}$ millioner kronor. Detta borde vara mera än tillräckligt i år, då behofvet icke numera är så stort.

Hans excellens herr statsministern Boström: Man har dragit en siffra, jag tillät mig nämna i mitt första anförande, i tvifvelsmål och sagt, att den i själfva verket icke kan blifva så hög, som jag beräknat. Min utgångspunkt var — det nämnde jag redan då — kommitténs förslag. Herrarna återfinna siffrorna på sid. 28 i utskottets betänkande.

Herr Östberg har nu sagt, att äfven de större bryggerierna få del af den fallande skalen, så att de ej behöfva erlägga det högsta skattebeloppet för all sin tillverkning, utan få börja med ett mindre, som, i den mån tillverkningen ökas, så småningom stiger till full skatt.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af matt-
drycker.* Detta är fullkomligt riktigt, men jag tror, att han fullständigt miss-
tager sig, om han menar, att bryggerierna komma att räkna med
något annat än den högsta skattesiffran. Det är för dem omöjligt
att göra annat. De veta visserligen, att de få betala mindre för de
första 50,000 eller 20,000 kilogrammen, hvilken siffra som kan blifva
godkänd, innan stegringen når upp till högsta skattesatsen. Men
huru beräkningen i det hela kommer att ställa sig beror på till-
verkningens storlek, på huru mycket det kommer att tillverkas, som
är underkastadt högsta skattesatsen. Därom kunna de ej på förhand
göra någon exakt beräkning, och jag tror, att herrarna skola gifva
mig rätt i, att i en affär man under sådana förhållanden gör sina
kalkyler efter de högsta siffrorna.

Ej heller tror jag, att bryggerierna komma att bära en del af
skatten, som herr Östberg föreställer sig. Jag tror, att benägenheten
går i motsatt riktning, nämligen att låta allmänheten bära hela skatten
och litet därtill. Jag tror, att benägenheten är större att bilda trustor
för att hålla prisen uppe, än att nedsätta dem. Det är efter min
uppfattning en fullständig chimär, om man väntar sig det senare.

Har jag rätt i dessa förutsättningar, har jag också rätt i min
slutsats, att det, som skall komma det allmänna eller staten till godo
af en ölskatt på 12 öre, kan beräknas till 1,07 öre per halfbutelj öl,
samt att följaktligen bryggerierna komma att höja priset med 2 öre.
Och med afseende härå vidhåller och upprepar jag: man bör se till,
att den konsumtionsskatt, man uttager af allmänheten, i största möj-
liga grad kommer det allmänna till godo.

Herr Östberg har som ytterligare skäl för sin åsikt anfört, att
Kungl. Maj:ts proposition utgår från förhållandena år 1897, och att
sedan dess tillverkningen af maldrycker högst väsentligt ökats, med
28 procent, som han riktigt uppgaf. Detta är alldeles ostridigt.
Men å andra sidan vågar jag påstå, att, när skatt lägges på ölet,
åtminstone till en början en bestämd minskning skall inträda i kon-
sumtionen. Nog kommer en hel del folk, som förut druckit öl, att
då nöja sig med en billigare dryck, t. ex. en bättre svagdrickssort.
Utgår man i sin kalkyl från förhållandet nu, tror jag därför, att man
räknar med för höga siffror. När Kungl. Maj:t opererat med 1897
års siffror och icke tagit i beräkning den stegring, som sedan dess
ägt rum, har efter min tanke just därigenom ett mycket lämpligt
afdrag gjorts för den minskning i tillverkning, som utan tvifvel
kommer att blifva en följd af skattens införande.

Jag hörde — men det är af mindre vikt — att herr Alm-
ström beräknat inkomsten af skatten efter Kungl. Maj:ts förslag till
7,000,000 kronor och herr Östberg till 8,000,000 kronor. Jag tror,
att båda beräkningarna äro för höga. Det är emellertid sant, att
vi ej böra af allmänheten uttaga mer i maltskatt, än vi behöfva.
Hvarför jag ändock håller på Kungl. Maj:ts förslag är därför, att,
vare sig man bestämmer skatten i enlighet därmed eller så, att den
enligt herr Östbergs beräkning afkastar allenast 3,6 eller eventuelt

4,5 millioner kronor, i bägge fallen af allmänheten uttages lika mycket. Då bör man väl gärna se till, att staten får den drygare delen.

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 på aftonen.

(Forts.)

Herr Akerberg: Mot det yttrandet, att denna skatt skulle vara högst olämplig att införa i år, ber jag att få på det bestämdaste protestera. Just i år är det lämpligt, då man höjt skatten å brännvinet och tullen å konjak och whisky samt vidare beskattat punschen. Jag tror, att det vore mycket olämpligt, om man icke nu lade skatt på ölet. För öfrigt äro väl icke meningarna mycket delade härom, men meningarna om skattens storlek äro ganska betydligt delade.

Om jag läser igenom kommitténs, Kungl. Maj:ts, utskottets och reservanternas förslag, finner jag ingen utredning om huru stor skatten bör lämpligast vara, utan den är endast godtyckligt föreslagen af kommittén till 18 öre, af regeringen till 20 öre och af reservanterna till i allmänhet 12 öre, utan att någon utredning i nämnda hänseende presterats. Kommittén har på ett ställe sagt, att den teoretiska synpunkten för en lämplig maltskatt vore att bestämma den efter alkoholhalten hos ölet. Man har naturligtvis måst frångå den principen, emedan den är svår att tillämpa i praktiken. Men mig synes, att kommittén bort göra en ungefärlig beräkning, huru den föreslagna skatten skulle verka efter alkoholhalt. Jag har försökt göra en liten beräkning i detta afseende, ehuru väl den ju ej kan vara så exakt, då ölet har olika sprithalt och brännvin och konjak beskattas på tvenne sätt, nämligen dels genom tillverknings-skatt och dels genom försäljningsafgifter. Emellertid ställer det sig ungefär så, att den af Kungl. Maj:t föreslagna skatten på ölet är efter alkoholhalt räknadt blott hälften af skatten på brännvin, endast en tredjedel af skatten å konjak och whisky, endast en sjettedel af skatten på punsch samt endast en tiondedel af skatten på vissa viner. Således synes det mig, som om Kungl. Maj:ts förslag icke vore alls för högt tilltaget. Då emellertid den föreslagna skatten icke är en produkt-skatt, utan en råvaruskatt, har jag äfven gjort beräkningar med denna såsom grund, och då ställer det sig så, att om man tillverkar brännvin af korn eller råg, bli skatterna ungefär 50 procent pr kg. spannmål, men däremot vid ölberedning enligt de af Kungl. Maj:t föreslagna skattesatserna endast c:a 12,5 procent pr 1 kg.korn. D. v. s. härvid äro beräkningarna gjorda med ledning af de uppgifter, som finnas å sid. 70 i Kungl. Maj:ts proposition, hvaraf framgår, att medelskatten för 1 kg. malt skulle utgöra 18,45 öre, samt med beräkning att af 100 kg. korn erhållas 65—70 kg. malt.

Det synes mig sålunda, som det vore mycket lämpligt att taga Kungl. Maj:ts förslag med afseende å skattesatsen, då den icke kan sägas vara för hög. Men då ställer sig den frågan för mig: är Kungl. Maj:ts förslag lämpligt med afseende å undantaget för svagdricka?

Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.
(Forts.)

Nej, jag kan ej gå in på att låta svagdricka vara fritt, utan jag måste af skäl, som af flere talare här i dag angifvits, ställa mig på den ståndpunkten, att vi skola hafva en ren maltskatt. Då det naturligtvis ej finnes några utsikter för att vinna anslutning till ett yrkande om ren maltskatt och de af Kongl. Maj:t föreslagna skattesiffrorna, får jag vika ifrån den högre skatten och taga den lägre för att komma till principen: den rena maltskatten, i den förhoppning, att vi sedan skola kunna höja skatten. Jag kan således gärna gå in på herr Weinbergs m. fl. reservation i fråga om svagdricka, men med afseende å skattesatserna därtill nödd och tvungen. Jag är emellertid icke rädd för att göra det på grund af hans excellens statsministerns beräkning, att efter detta förslag skatten skall göra 1,07 öre per halfbutelj öl, ty jag har i detta fall större förtroende till bryggeriägarnes förmåga att kalkylera. Räknar hans excellens närmare efter och tänker nogare på saken, skall hans excellens säkerligen finna, att man ej beräknar så, som hans excellens nys angaf, utan helt visst gör noggranna medelberäkningar, hvarvid det enligt min tro skall visa sig, att medelskatten enligt hrr Weinbergs m. fl. reservation ställer sig till ungefär 0,9 öre per halfbutelj öl.

På denna grund, herr grefve och talman, ber jag att få yrka bifall till herr Weinbergs m. fl. reservation.

Herr Tillberg: Både utskottets förslag och den af herr Weinberg m. fl. afgifna reservationen innebära enligt mitt förmenande obestridliga orättvisor. Enligt utskottets eller, hvilket är detsamma, Kungl. Maj:ts förslag skulle en mängd af de medelstora bryggerierna i vårt land så småningom försvinna. Deras verksamhet är baserad på att tillverka dels öl och dels svagdricka. I deras omedelbara närhet skulle uppstå flera svagdricksbryggerier, som skulle konkurrera med dem, så att de komme att gå under, och jag kan i detta sammanhang tala om, att de största ölbryggerierna nu äro beredda att, därest Kungl. Maj:ts förslag går igenom, i väsentlig mån öka sin verksamhet, emedan de hafva alldeles klart för sig, att ölbryggerierna i deras närhet skola så småningom dödas. Ser jag återigen på herr Weinbergs reservation, d. v. s. herr Lyckholms förslag, så skulle enligt detta de små bryggerierna komma att försvinna. De kunna icke bära någon skatt att tala om, icke ens 5 öre, och de kunna icke heller uthärda den kontrollrustning, som Kungl. Maj:t vill tvinga på dem och som är upptagen i herr Lyckholms förslag. Tager jag utskottets förslag, så dödas de medelstora, tager jag herr Weinbergs, så dö de små bryggerierna. Det är dessa orättvisor, som jag sökt förhindra genom min motion, och jag ber att få tillkännagifva, att det ingalunda är i nykterhetens intresse, som jag gjort denna reservation, utan uteslutande för att låta de nuvarande bryggerierna få lefva.

Herr Leman har funnit en orättvisa i mitt förslag, hvarigenom jag skulle hafva beredt ett sakmonopol. Jag tror icke, att herr Leman kan visa, hvem någon orättvisa skulle vederfaras genom mitt förslag.

Men jag medgifver själf, att det ligger ett monopol i förslaget. Därför har jag också sagt, att man kan ändra detta monopol i framtiden, när man fått se, huru dessa svagdricksbryggerier komma att funktionera. Man kan ju på försök öka deras antal för att sedermera, om så behöfves, hejda dem i deras framfart.

Herr Leman tycktes tro, att, då jag gaf dem detta monopol, jag därigenom ville skänka dem ett kapital. I sådant fall har herr Leman icke satt sig in i frågan. Jag vill endast tillåta dem att lefva, i stället för att de eljest skulle dödas; det är hela saken. Hvarför är här i samtliga förslagen en progressiv skala föreslagen? Jo, därför att administrationskostnaderna äro relativt mycket större för de små bolagen än för de stora, och därför är det allra svårast för de små att lefva. Mitt förslag innebär icke några fördelar för dem att tala om. Ty de stora bryggerierna, som drifvas i ofantligt stor skala, hafva i alla fall stora fördelar framför dessa småbryggerier; de stora hafva moderna maskiner och en försvinnande liten administrationskostnad för hvarje liter. Om det emellertid skulle ligga någon konstant ersättning i detta monopol, så är den erforderlig för att evalveras mot den förlust, som tillfogas svagdricksbryggerierna genom kontrollkostnaden samt förbudet att använda surrogater. Jag har också i motiveringen till min reservation framhållit, att genom mitt förslag skulle frågan om ersättning från statens sida bortfalla, och det vore en ganska god sak, om denna tvistefråga absolut försvunne ur världen.

Grefve Hamilton klagade öfver att enligt mitt förslag skulle prisen ställa sig så olika i olika landsändar. Jag ber att få fästa grefve Hamiltons uppmärksamhet på, att genom min reservation upphäfves icke möjligheten att inrätta nya svagdricksbryggerier, men klart är, att de icke komma att förläggas på ställen, där redan förut tillräckligt många finnas. Om i en järnvägsknut en stor folkmängd bosätter sig, så kan där mycket väl anläggas ett bryggeri på basis af 40,000 å 50,000 kilogram maltafverknings, i synnerhet som svagdricka icke tål någon längre transport och ett sådant bryggeri alltså har en gifven fördel framför ett bryggeri, som ligger längre bort; och jag vill i detta sammanhang erinra, att redan nu få de personer, som bo på landet, betala högre pris för sina maldrycker, framför allt svagdricka, än de som bo i stad. Det kommer alltid att finnas orättvisor i detta afseende, beroende på våra kommunikationsförhållanden.

Jag upprepar mitt yrkande om bifall till min reservation.

Herr Wester: Det yttrades nyss från statsrådsbanken, att man tager ut lika hög skatt af allmänheten, om skatten sättes till 12 öre eller till 20 öre. Jag ber vördsamt att få säga, att detta är dock en orimlighet. Det är gifvet, att om man sätter skatten till 12 öre, kan icke bryggeriet göra lika stor förhöjning på ölpriset, som om

Författningsförslag ang. tillverkning och beskattning af maldrycker.

(Forts.)

*Författnings-
förslag ang.
tillverkning
och beskatt-
ning af malt-
drycker.*

(Forts.)

den sättes till 20 öre. Skulle nu så inträffa, att bryggeriet höjer med 2 öre på halfbutelj vid eu skatt af 12 öre, så är det ju helt naturligt, att bryggeriet höjer med 3 öre vid en skatt af 20 öre och alltså uttager en högre skatt af allmänheten. Detta kan, sadet det, icke fullt exakt beräknas. Nej, det tror jag icke heller, att det kan; men den skatt, som är föreslagen i herr Tillbergs och herr Östbergs reservationer — det är så att säga bryggarnes eget förslag — den skatten är beräknad efter en förhöjning af 1 öre per halfbutelj, under det att Kungl. Maj:ts förslag är beräknadt med en förhöjning af 2 öre per halfbutelj. Det är däri skillnaden ligger.

Jag ber att till sist få påpeka, att om kammaren skulle vid en blifvande votering antaga herr Lyckholms förslag, d. v. s. herr Weinbergs m. fl. reservation, tror jag, att frågan i och med det samma får anses vara fallen för denna riksdag. Jag tror, att det skulle vara mycket beklagligt, om så skedde; ty frågans läge är nu så fördelaktigt, att den kan lösas på ett förmånligare sätt, än framdeles kan ske, då vi måste taga den på nåd och onåd.

Jag yrkar fortfarande bifall till herr Tillbergs reservation.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande nu föredragna paragraf yrkats: 1:o) att densamma skulle godkännas oförändrad; 2:o) af herr *Östberg*, att paragrafen måtte godkännas med den lydelse, som angifvits i hans reservation vid betänkandet; 3:o) att 2 § i det författningsförslag, som innehölles i herrar Lindblads och Tillbergs vid betänkandet fogade reservation, skulle godkännas; 4:o) att den formulering måtte godkännas, som innehölles i 2 § uti den af herr Weinberg m. fl. vid betänkandet afgifna reservation; och 5:o) att paragrafen skulle afslås.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till det under 3:o här ofvan upptagna yrkandet vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf herr talmannen hemställde, huruvida kammaren ville till kontraposition därvid antaga godkännande af utskottets förslag till paragrafens lydelse, och förklarade herr talmannen sig anse denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Jämväl om kontrapositionens innehåll äskades emellertid votering, i anledning hvaraf herr talmannen upptog hvar och ett af öfriga tre yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den begärda voteringen, samt förklarade sig finna de härå afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till det under 4:o här ofvan upptagna yrkandet.

Då votering åter begärdes och såsom kontraposition därvid

antogs bifall till herr Östbergs yrkande, uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som till kontraposition i voteringen om kontraposition i hufvudvoteringen om 2 § i bevillningsutskottets förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker antager godkännande af den formulering, som innehålles i 2 § uti den af herr Weinberg m. fl. vid utskottets betänkande n:o 54 afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har såsom kontraposition i förstnämnda votering antagits godkännande af 2 § med den lydelse, som angifvits i herr Östbergs reservation vid betänkandet.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—88;

Nej—41;

Härefter uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen om 2 § i bevillningsutskottets förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker antager godkännande af utskottets förslag till paragrafens lydelse, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har såsom kontraposition i nämnda votering antagits godkännande af den formulering, som innehålles i den af herr Weinberg m. fl. vid utskottets betänkande n:o 54 afgifna reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—54;

Nej—74.

Slutligen uppsattes, justerades och anslogs följande omröstningsproposition för hufvudvoteringen:

Den, som godkänner 2 § i det författningsförslag, som innehålles i herrar Lindblads och Tillbergs vid bevillningsutskottets betänkande n:o 54 fogade reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den formulering, som innehålles i 2 § uti den af herr Weinberg m. fl. vid betänkandet afgifna reservation.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—64;

Nej—65;

1 §

Godkändes.

Herr Petri erhöll på begäran ordet och yttrade: Beträffande nu återstående delar af författningsförslaget yrkar jag bifall till den af Herr Weinberg med flere afgifna reservation.

På hemställan af herr vice talmannen, som öfvertagit ledningen af förhandlingarna, beslöts, att öfriga delar af förslaget finge behandlas i ett sammanhang.

Sedan äfven, dessa delar af förslaget föredragits yttrade

Herr Petri: Efter den utgång, som den nyss hållna voteringen fått, tillåter jag mig hemställa, huruvida ej äfven beträffande alla öfriga delar af författningsförslaget kunde antagas den af herr Weinberg m. fl. afgifna, vid betänkandet fogade reservation, då ju denna, förutom i afseende å den nyss afgjorda frågan angående skattefria bryggerier, i allt väsentligt öfverensstämmer med Kungl. Maj:ts och utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes i afseende på de icke redan afgjorda delarna af förslaget, den formulering som inne-

hölls i motsvarande delar utaf den af herr Weinberg m. fl. vid betänkandet afgifna reservation.

Utskottets hemställan i punkterna 1—4.

Förklarades besvarad genom kammarens förut fattade beslut.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paraf-fer i riksdagsbeslutet:

n:o 41, angående inrättande af ett nytt stift m. m.;

n:o 42, angående medling i arbetstvister m. m.;

n:o 43, angående upplåtelse af den kronan tillkommande jord-ägareandel i grufva; samt

n:o 44, angående fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutningsrätten, är stadgad.

Anmälades och bordlades sammansatta banko- och lagutskottets memorial:

n:o 2, med föranledande af ej mindre skiljaktiga beslut än äfven återremiss i fråga om vissa delar af sammansatta banko- och lagutskottets betänkande n:o 1 i anledning af dels Kungl. Majts propositioner n:is 67 a och 67 b med förslag till lag angående solida-riska bankbolag m. m., dels ock åtskilliga i ämnet väckta motioner; och

n:o 3, med hemställan om anvisande af ersättning åt samman-satta banko- och lagutskottets kanslipersonal och vaktbetjäning; äf-vensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 25, i anled-ning af väckt motion om införande i reglementariska föreskrifter för Riksdagen af ett tillägg beträffande riksdagstrycket.

Ledighet från riksdagsgöromålen till riksdagens slut beviljades:
 herr *Stephens* fr. o. m. den 14 i denna månad
 friherre *Alströmer* » » 15 » »
 herr *Tamm, C. Aug.*, från den 16 » »

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de ärenden, hvilka denna dag bordlagts första gången, skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde;

hvarjämte, likaledes på hemställan af herr vice talmannen, kammaren medgaf, att de anslag, som utfärdats till det pågående sammanträdet fortsättande på aftonen, finge nedtagas.

Kammaren åtskildes kl. 3,09 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.